

V Bruseli 16. februára 2024
(OR. en)

6622/24

MI 174
COMPET 173
IND 84

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	16. februára 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 77 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV „Výročná správa 2024 o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti“

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 77 final.

Príloha: COM(2024) 77 final

V Bruseli 14. 2. 2024
COM(2024) 77 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

„Výročná správa 2024 o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti“

{SWD(2024) 77 final} - {SWD(2024) 78 final}

Úvod

Jednotný trh EÚ, ktorý je jedným z najväčších integrovaných trhov na svete, je základným kameňom našej konkurencieschopnosti. Európska únia sa vďaka viac ako 440 miliónom spotrebiteľov a veľkým úsporám z rozsahu stala najväčším obchodným blokom na svete, pričom na jej podniky pripadá jedna štvrtina svetového vývozu služieb a jedna pätina svetového vývozu špičkového technologického tovaru¹. Zároveň je atraktívnym miestom aj z pohľadu zahraničných investícií. Disponuje stabilným makroekonomickým rámcom a vysokokvalitnou infraštruktúrou, ktoré prispievajú k vytváraniu podnikateľského prostredia priaznivého pre investície a zároveň podporujú silný model sociálneho trhového hospodárstva, na ktorom sú postavené.

Nedávne krízy, ktoré sa striedali jedna za druhou, nám ukázali, aké dôležité je posilňovať odolnosť jednotného trhu. Komisia počas pandémie ochorenia COVID-19, ako aj v nadväznosti na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine podnikla významné iniciatívy v snahe ochrániť integritu jednotného trhu a posilniť priemyselnú základňu EÚ. V tejto náročnej situácii, ako aj v kontexte rastúcej globálnej konkurencie sa Komisia snaží kombinovať súbežnú zelenú a digitálnu transformáciu s konkurencieschopným a udržateľným jednotným trhom tak, aby sa pritom na nikoho nezabudlo. Dobre fungujúci jednotný trh je vzhľadom na nižšie ceny, rozmanitejší výber a dobre chránené spoločné práva prínosom pre spotrebiteľov.

EÚ disponuje veľmi silnými aktívami, na ktorých môže stavať. Sú nimi: vysokokvalifikovaní inžinieri, excelentnosť vo výskume, kvalitná infraštruktúra, pevná výrobná základňa, silný sektor služieb, konkurenčná výhoda vo vývoji čistých technológií, vysokovýkonných počítačov, kvantových a transformačných digitálnych technológií – a samozrejme jednotný trh, ktorý slúži ako odrazový mostík.

Európske hospodárstvo však čelí aj výzvam, či už dlhodobým alebo novším, ktoré súvisia so zmenou klímy, s geopolitickými zmenami, zrýchlením technologického vývoja, vysokými cenami energie, demografiou, nedostatkom pracovnej sily a zručností, so strategickými závislosťami a s nekalou medzinárodnou hospodárskou súťažou.

V roku 2023 sa v **oznámení** s názvom **30 rokov jednotného trhu**² riešilo, ako postupovať ďalej, aby sa mohol jednotný trh ešte viac prehĺbiť, a mohol sa tak naplno využiť jeho potenciál. V **oznámení o dlhodobej konkurencieschopnosti**³ sa zároveň poskytol prehľad výziev v oblasti konkurencieschopnosti, ktoré sa posudzovali z hľadiska deviatich faktorov konkurencieschopnosti (pozri obrázok 1). V tomto **oznámení sa predkladá analýza jednotného trhu a jeho konkurencieschopnosti. Je postavená na spomínaných deviatich faktoroch konkurencieschopnosti** a na súvisiacich kľúčových ukazovateľoch výkonnosti (KPI). V tomto oznámení sa vytyčujú aj budúce priority a v náležitých prípadoch sa odporúča prijatie opatrení.

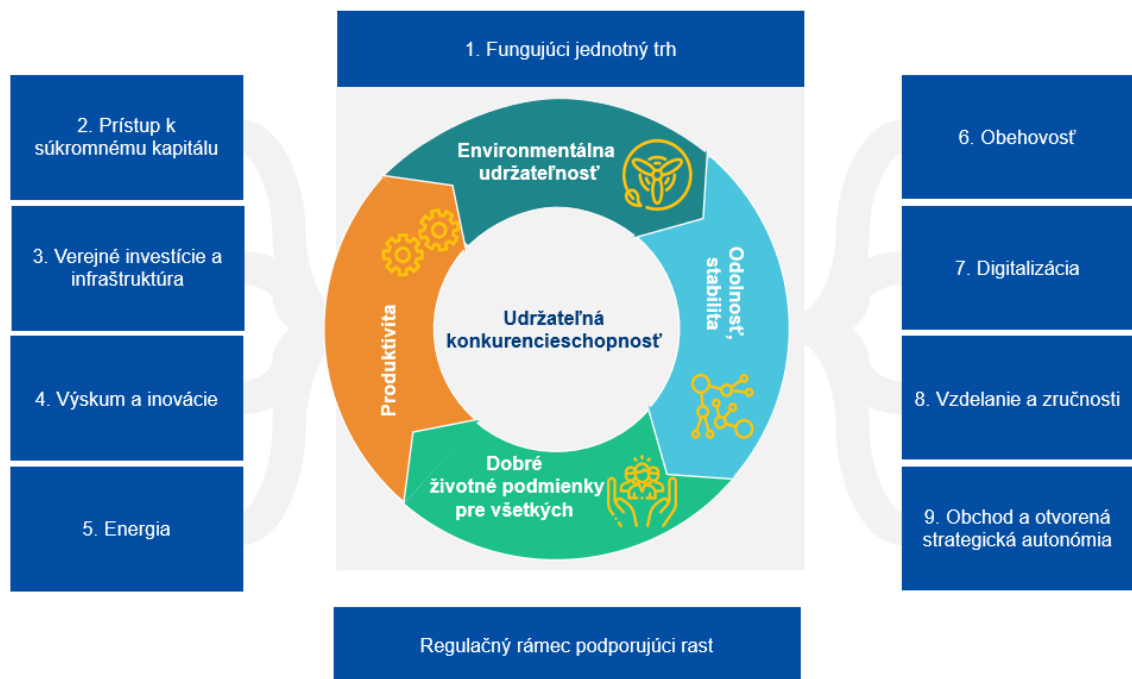
¹ Pozri Prehľad výsledkov jednotného trhu ([Hospodárska odolnosť | Prehľad výsledkov jednotného trhu \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162), oddiel venovaný trhu).

² 30 rokov jednotného trhu, 16. marec 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162>.

³ Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030, 16. marec 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf.

Toto oznámenie je príspevkom Komisie k prvému výročnému cyklu, v rámci ktorého Rada, Európska rada a Európsky parlament diskutujú o dosiahnutom pokroku, ako aj o opatreniach potrebných v súvislosti s budúcnosťou jednotného trhu a konkurencieschopnosti.

Obrázok 1: Definícia konkurencieschopnosti na základe deviatich faktorov

Zdroj: Oznámenie o dlhodobej konkurencieschopnosti [COM(2023)168]

1. Fungujúci jednotný trh

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 1: Integrácia na jednotnom trhu	Integrácia na jednotnom trhu: obchod verzus HDP	Zvýšenie	26,3 % v prípade tovaru (2022) 23,5 % v prípade tovaru (2021) 7,5 % v prípade služieb (2022) 6,6 % v prípade služieb (2021)
KPI 2: Deficit súladu (nesprávne transponované smernice)	Meria počet transponovaných smerníc, v prípade ktorých Komisia začala konanie o nesplnení povinnosti v dôsledku nesprávnej transpozície.	0,5 %	1,2% (2023) 1,3% (2022)

Farebné kódy:

	Údaje o trendoch nie sú k dispozícii
	Zlepšenie
	Stabilná situácia (zmena $\leq 2\%$)
	Zhoršenie

⁴ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

Jednotný trh je predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti. Dobre fungujúci jednotný trh zabezpečoval pre EÚ v posledných 30 rokoch silnú hospodársku základňu v podobe: rozsiahlych zdrojov dopytu, diverzifikovaných zdrojov dodávok, ako aj príležitostí na inovácie a rozširovanie výroby, a súčasne podporoval silné sociálne práva a spravodlivé pracovné podmienky. Ukázalo sa, že je účinným nástrojom na budovanie odolných dodávateľských reťazcov, ktorý môže v prípade potreby slúžiť ako geopolitická páka.

Komisia a členské štáty sa snažili riešiť prekážky fungovania jednotného trhu. V roku 2023 sa členské štáty prostredníctvom **pracovnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu (SMET)** zaviazali, že odstránia 301 predbežných kontrol uplatňovaných na povolania, ak sa ukáže, že sú neprimerané. Skupina SMET okrem toho preverila viac ako 170 prekážok súvisiacich s postupmi, ktoré sa uplatňujú na projekty veternej a slnečnej energie, a zaviazala sa, že polovicu z nich odstráni. Tento cieľ sa už prekročil, keďže sa vyriešilo 60 % potvrdených prekážok. Na základe dôkazov poskytnutých **sieťou SOLVIT** sa v roku 2023 začal projekt, ktorý má riešiť diskrimináciu súvisiacu s bankovým číslom IBAN, ku ktorej dochádza na jednotnom trhu vo verejnom sektore aj v sektore telekomunikácií.

Komisia prijala počas tohto mandátu rýchle opatrenia na presadzovanie práva, keď dochádzalo k ohrozovaniu základných zásad voľného prístupu na trhy alebo k uplatňovaniu diskriminačných praktík voči zahraničným prevádzkovateľom. Komisia sa venovala najmä riešeniu porušovania pravidiel EÚ v oblasti verejného obstarávania a problému oneskorených platieb, a snažila sa tak zabezpečiť transparentnosť a efektívnosť trhov podporovaných verejným obstarávaním, ako aj chrániť záujmy MSP. Posilnili sa preventívne nástroje, ako je smernica o transparentnosti jednotného trhu a *ex ante* posudzovanie nových obmedzení vo vnútroštátnej regulácii odborných služieb.

V oznámení „30 rokov jednotného trhu“ sa vytyčujú konkrétne ciele a iniciatívy, pokiaľ ide o spoluprácu medzi Komisiou a členskými štátmi pri presadzovaní existujúcich pravidiel a odstraňovaní vnútroštátnych prekážok, napríklad v sektore služieb. Komisia si vytýčila cieľ znížiť deficit súladu na 0,5 % (ide o maximálny percentuálny podiel nesprávne transponovaných smerníc). Súčasná úroveň, ktorá sa v roku 2023 zlepšila, dosahuje 1,2% (pozri KPI 2). Komisia bude naďalej spolupracovať s členskými štátmi, pokiaľ ide o dosiahnutie vytýčeného cieľa, keďže odstránením vnútroštátnych prekážok by sa dal dosiahnuť **d'alší výrazný rast**⁵, a to najmä vďaka **lepšiemu vykonávaniu dohodnutých pravidiel**.

⁵ Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni 2019 – 2024, Štúdia Výskumnej služby Európskeho parlamentu, 2019 (citovaná aj v oznámení „30 rokov jednotného trhu“).
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)631745](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)631745)

Regulačné zaťaženie a zjednodušenie

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota za EÚ ⁶
KPI 17: Jednoduchosť dodržiavania regulačných požiadaviek (zaťaženie regulačnými požiadavkami štátu)	Vnímanie podnikov na základe odpovede na túto otázku: „Do akej miery je vo vašej krajine pre podniky jednoduché dodržiavať regulačné a administratívne požiadavky štátu (napr. povolenia, oznamovanie, právne predpisy)? (1 = príliš náročné; 7 = veľmi jednoduché)“ v prieskume indexu globálnej konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra.	Zvýšenie	3,80 (2022) 3.64 (2021)

Regulačné zaťaženie začalo v EÚ klesať (pozri KPI 17) najmä v dôsledku úsilia vyvinutého na úrovni EÚ. Návrhy Komisie priniesli v roku 2022 o 7,3 miliardy EUR viac administratívnych úspor než nákladov⁷. Komisia navrhla v marci 2023 zjednodušiť formálne náležitosti pre spoločnosti pôsobiace vo viacerých členských štátoch a ešte viac rozšíriť a zdokonaľiť používanie digitálnych nástrojov a postupov v oblasti **práva obchodných spoločností**⁸.

Komisia rozšírila aj vykonávanie⁹ **jednotnej digitálnej brány**¹⁰, čo je hlavná iniciatíva EÚ v oblasti elektronickej verejnej správy. Členské štáty sú konkrétne od decembra 2023 povinné poskytovať vnútroštátnym a cezhraničným používateľom online prístup k 21 typom dôležitých postupov¹¹. **Informačný systém o vnútornom trhu (IMI)** spája 12 000 orgánov a uľahčuje výmenu informácií o 20 oblastiach politiky vo všetkých jazykoch EÚ pre 35 000 registrovaných používateľov. Portál Vyhlásení o vyslaní v cestnej doprave¹², ktorý je prepojený so systémom IMI, umožňuje digitálne predkladať jednotné vyhlásenie o vyslaní vodiča v odvetví cestnej dopravy. Od februára 2022 do decembra 2023 bolo prostredníctvom tohto portálu predložených 33 miliónov vyhlásení o vyslaní. Komisia sa nedávno dohodla s veľkým počtom členských štátov na dobrovoľnom elektronickej vzore vyhlásení o vyslaní pracovníkov a pracuje na viacjazyčnom portáli určenom na predkladanie takýchto vyhlásení. **Aktom o interoperabilnej Európe**¹³ sa zriaďuje mechanizmus štruktúrovanej spolupráce medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ, ktorým sa odstraňujú prekážky v poskytovaní cezhraničných a medziodvetvových digitálnych verejných služieb¹⁴.

Komisia zaviedla prístup, ktorý je založený na zásade rovnováhy záťaže, ako aj povinnú kontrolu konkurencieschopnosti a posilnila test vplyvu na MSP pri preskúvaní nových návrhov. Dará sa jej napredovať aj smerom k dosiahnutiu cieľa, ktorý spočíva v znížení zaťaženia

⁶ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

⁷ Ročný prieskum zaťaženia 2022, https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/ABS_20230912_0.pdf

⁸ [Návrh smernice na ďalšie rozšírenie a zdokonalenie využívania digitálnych nástrojov a postupov v oblasti práva obchodných spoločností – všetky dokumenty – Európska komisia \(europa.eu\).](#)

⁹ COM (2023) 534.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en

¹¹ Príloha II k nariadeniu (EÚ) 2018/1724.

¹² <https://www.postingdeclaration.eu/landing>.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_5730

¹⁴ https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication+Interoperable+Europe+Act

vyplývajúceho z **požiadaviek na podávanie správ o 25 %**. V pracovnom programe Komisie na rok 2024 bol predstavený prvý súbor 41 iniciatív zameraných na zníženie tejto záťaže¹⁵. Očakáva sa, že napríklad reforma Colného kódexu Únie prinesie úspory nákladov vo výške približne 2 miliardy EUR. Revíziou nariadenia o európskej štatistike sa ušetrí ďalších 450 miliónov EUR¹⁶.

Okrem toho bola 17. októbra 2023 vyhlásená výzva na predkladanie podkladov. Príspevky poskytnuté zainteresovanými stranami použijú jednotlivé útvary Komisie na prípravu plánov racionalizácie. Ďalšie príspevky sa získajú v roku 2024 prostredníctvom platformy Fit for Future. Pôjde o odporúčania členských štátov a zainteresovaných strán, ako zjednodušiť a znížiť zaťaženie. Týkať sa budú aj povinností podávať správy¹⁷. Nadchádzajúci ročný prieskum zaťaženia prinesie informácie o dosiahnutom pokroku.

Ďalšie zjednodušenie vykonávania dohodnutých právnych predpisov si bude vo všeobecnosti vyžadovať úsilie na úrovni EÚ aj členských štátov. Osobitná pozornosť sa pritom bude musieť venovať tzv. gold-platingu (ide o neodôvodnené pridávanie povinností nad rámec požiadaviek EÚ pri transpozícii právnych predpisov EÚ) a riešeniu kumulatívnych vplyvov vykonávacích právnych predpisov, ako aj ich načasovaniu. Prispelo by to k zníženiu nákladov na dodržiavanie predpisov a zabezpečeniu väčšej viditeľnosti v prípade investičných rozhodnutí.

Modernejší jednotný trh

EÚ prijala viacero opatrení, aby pomohla spotrebiteľom využívať výhody jednotného trhu. Ide napríklad o iniciatívu za univerzálnu nabíjačku, ktorá už uľahčuje život miliónom Európanov. Úsilie vyvíjané s cieľom riešiť nezákonné tvrdenia týkajúce sa životného prostredia či iniciatívy týkajúce sa práva na opravu takisto prispievajú k zmierneniu obmedzení, ktorým čelia občania, a k podpore ekologickejšieho hospodárstva.

Podnikli sa rozhodné regulačné kroky s cieľom rozvíjať jednotný trh v digitálnom sektore, ktorými sa zavádza jednotný súbor pravidiel pre činnosť podnikov v celej EÚ. Ide o: **akt o digitálnych trhoch**¹⁸, ktorý má zabrániť platformám plniacim úlohu strážcov prístupu (*gatekeeper platforms*) v tom, aby podnikom a spotrebiteľom kládli nespravodlivé podmienky; **akt o digitálnych službách**¹⁹, ktorý má zabezpečiť, aby to, čo je nezákonné offline, bolo nezákonné aj online; **akt o správe údajov**²⁰, ktorý má zvýšiť dostupnosť údajov a dôveru v zdieľanie údajov, ako aj prekonať technické prekážky opakovaného použitia údajov; **akt o údajoch**²¹, ktorý má harmonizovať pravidlá spravodlivého prístupu k údajom, a **akt o umelej**

¹⁵ [Pracovný program Komisie na rok 2024 – Európska komisia \(europa.eu\)](#).

¹⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf

¹⁷ Tri z ôsmich stanovísk naplánovaných na rok 2024 sa týkajú povinností podávať správy, pričom zahŕňajú témy ako automatizácia podávania správ o udržateľnosti, opatrenia a metodika na zabránenie hromadeniu zbytočných povinností súvisiacich s podávaním správ a nariadenie o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb.

¹⁸ Nariadenie (EÚ) 2022/1925

¹⁹ Nariadenie (EÚ) 2022/2065

²⁰ Nariadenie (EÚ) 2022/868

²¹ [Akt o údajoch | Formovanie digitálnej budúcnosti Európy \(europa.eu\)](#).

inteligencii, ktorý má poskytnúť právnu istotu a umožniť inovácie v oblasti dôveryhodnej umelej inteligencie²².

V reakcii na narušenie jednotného trhu, ktoré bolo vyvolané opatreniami proti pandémie ochorenia COVID-19, sa okrem toho zriadil aj nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh (SMEI)²³, ktorý bol premenovaný na **Akt o núdzovej situácii na vnútornom trhu a jeho odolnosti (IMERA)**²⁴. Týmto nástrojom sa zabezpečí, aby v kritických situáciách jednotný trh fungoval ďalej a podporoval občanov aj podniky.

MSP a malé spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou

Cieľom balíka pomoci určeného pre MSP²⁵ je umožniť MSP, aby boli konkurencieschopné a boli schopné rásť. Z nedávnej štúdie Komisie vyplynulo²⁶, že tzv. malé podniky so strednou trhovou kapitalizáciou (ide o spoločnosti, ktoré svojím rastom prekonalí definíciu MSP) zohrávajú v hospodárstve EÚ mimoriadne dôležitú úlohu, keďže tvoria 6 % celkovej zamestnanosti. Pôsobia predovšetkým v priemyselných ekosystémoch, ktoré majú kľúčový význam pre konkurencieschopnosť a technologickú suverenitu EÚ, ako je napríklad elektronický priemysel, letectvo a obrana, energetika, energeticky náročné priemyselné odvetvia a zdravotníctvo. Približne 20 % všetkých malých podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou patrilo pred tromi rokmi ešte medzi MSP²⁷. Malé podniky so strednou trhovou kapitalizáciou vykazujú v porovnaní s MSP zvyčajne rýchlejšie tempo rastu, ako aj vyššiu úroveň inovácií a digitalizácie, stále však čelia určitým podobným výzvam. Ide napríklad o administratívnu záťaž a okrem iného aj potrebu zabezpečiť väčšiu proporcionalitu v nových právnych predpisoch a cielenú podporu. Aby sa MSP umožnila hladká transformácia na malé podniky so strednou trhovou kapitalizáciou, je dôležité riešiť tieto výzvy koherentným spôsobom.

Definícia malých podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou sa už používa vo všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách²⁸, ako aj v usmernení o rizikovom financovaní²⁹. Komisia bude na základe tejto definície monitorovať výsledky za MSP aj za malé spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou v rámci príslušných finančných programov a v prípade potreby prijme opatrenia na zlepšenie zapojenia týchto spoločností do programov. Okrem toho vypracuje širší súbor údajov o malých podnikoch so strednou trhovou kapitalizáciou a pristúpi k podrobnejšiemu posudzovaniu prekážok, ktoré bránia rastu malých a stredných podnikov a ich

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/regulatory-framework-ai>

²³ **Nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh – Európska komisia (europa.eu)** Spoluzákonnodarcovia dosiahli dohodu 1. februára 2024 a nástroj SMEI by sa mal podľa očakávaní prijať počas tohto legislatívneho obdobia.

²⁴ **SMEI / IMERA: Rada a Parlament dosiahli predbežnú dohodu o pripravenosti na krízu – Consilium (europa.eu)(europa.eu)**

²⁵ **Balík pomoci pre malé a stredné podniky (europa.eu)**. Pozri aj prílohu 3A k tejto správe „Sledovanie politiky balíka opatrení pomoci pre MSP“.

²⁶ Štúdiá zameraná na mapovanie, meranie a zobrazenie prostredia podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou v EÚ – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>

²⁷ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.508.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2021%3A508%3ATOC

transformácii na malé podniky so strednou trhovou kapitalizáciou, berúc do úvahy názory siete MSP a iných zainteresovaných strán. Vytvoria sa tak podklady pre prijímanie budúcich rozhodnutí o tom, ako čo najlepšie vymedziť harmonizovanú definíciu malých podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou na horizontálne účely a určiť oblasti, v ktorých je dôležité stanoviť primeraný rámec regulačných, finančných alebo politických opatrení.

Rozširovanie

Európska rada v decembri 2023 pripravila pôdu pre **rozšírenie Európskej únie, a teda aj jednotného trhu**³⁰. Komisia už podniká kroky na integráciu kandidátskych krajín do jednotného trhu tak, že kontroluje pokrok, ktorý dosiahli v zosúladovaní s právom EÚ, pomáha im pri uskutočňovaní potrebných (a často zásadných) politických a hospodárskych reforiem a pripravuje ich na práva a povinnosti spojené s členstvom v EÚ. Väčšina kandidátskych krajín je v súčasnosti pridružená k Programu pre jednotný trh a programu Digitálna Európa. S Ukrajinou a Moldavskom sa dohodli plány posilneného vykonávania prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu na roky 2023 – 2024. Ich cieľom je poskytnúť týmto krajinám ďalší prístup na jednotný trh EÚ.

³⁰ Európska rada sa rozhodla začať rokovania s Ukrajinou a Moldavskou republikou, začať prístupové rokovania s Bosnou a Hercegovinou po dosiahnutí potrebného stupňa súladu a udeliť Gruzínsku štatút kandidátskej krajiny: [europeancouncilconclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](https://eur-council.europa.eu/media/14-15-12-2023-en.pdf).

Jednotný trh si vyžaduje prijatie politickej zodpovednosti a mal by byť výsledkom spoločného úsilia vyvíjaného všetkými aktérmi vo všetkých oblastiach politiky.

Komisia a členské štáty by mali nadviazať na pokrok dosiahnutý v rámci tohto mandátu a pokračovať v dokončovaní a modernizácii jednotného trhu. Konkrétne by mali v záujme toho vyvinúť ešte viac úsilia na riadne vykonávanie a dôsledné presadzovanie práva Únie na vnútroštátnej úrovni, čo zahŕňa aj riešenie problémov spojených s gold-platingom. V snahe dosiahnuť tieto ciele sa Komisia naďalej zasadzuje za zriadenie špecializovaných vnútroštátnych úradov pre jednotný trh, v rámci ktorých by členské štáty zabezpečovali obsadzovanie vedúcich pozícií a potrebné zdroje. Tieto úrady by boli doplnkom k ďalším nástrojom spolupráce a mohli by prispieť najmä k riešeniu pretrvávajúcich prekážok v oblasti služieb.

Vykonávanie pravidiel jednotného trhu by sa malo zjednodušiť kombinujúc preventívne, kolaboratívne a nápravné nástroje. Členské štáty by mali splniť konkrétne ciele, pokiaľ ide o dodržiavanie súladu a transpozíciu smerníc. Činnosť siete SOLVIT, spolupráca v rámci skupiny SMET, ako aj špecializované úrady pre jednotný trh môžu prispieť k vyriešeniu väčšieho počtu prekážok jednotného trhu, a to napríklad aj v oblasti služieb. To si bude vyžadovať, aby sa na ich činnosť vyčlenili dostatočné zdroje.

Znižovanie regulačného zaťaženia by malo zostať prioritou na všetkých úrovniach. Regulačné reformy a podporné nástroje by sa mali zameriavať najmä na MSP a malé podniky so strednou trhovou kapitalizáciou.

Zároveň by sa malo pokračovať v príprave pôdy na rozšírenie a v uskutočňovaní s tým spojených nevyhnutných reforiem, aby sa zabezpečila vzájomne prospešná integrácia krajín zapojených do procesu rozširovania do európskych dodávateľských reťazcov.

2. Prístup k súkromnému kapitálu a investíciám

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota za EÚ ³¹
KPI 3: Súkromné investície ako podiel na HDP	Súkromné investície priamo súvisia s jednoduchým prístupom k súkromnému kapitálu.	Zvýšenie	19,3% (2022) 18,7% (2021)
KPI 4: Investície do venture kapitálu ako podiel HDP	Pokrok v tejto oblasti je dobrým ukazovateľom pokroku v prístupe k súkromnému kapitálu vo všeobecnosti.	Zvýšenie	0,09% (2022) 0,11% (2021)

Súkromným investíciám v EÚ sa po finančnej kríze celkom dobre darilo na rozdiel od iných medzinárodných aktérov. Uvoľňovanie súkromných investícií a zvyšovanie konkurencieschopnosti EÚ si nutne vyžadujú prehlbovanie únie kapitálových trhov. Investície, ktoré sú potrebné na zrýchlenie zelenej a digitálnej transformácie, na posilnenie odolnosti a na zvýšenie konkurencieschopnosti Únie, bude musieť investovať v prvom rade súkromný sektor.

³¹ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

Takmer všetky opatrenia zo 16 opatrení akčného plánu únie kapitálových trhov z roku 2020, ktoré navrhla Komisia, boli počas tohto mandátu prijaté alebo politicky dohodnuté. Napriek zlepšeniu podmienok na kapitálových trhoch EÚ však tieto opatrenia nebudú postačovať na dokončenie únie kapitálových trhov a dostupnosť rizikového kapitálu, ako je venture kapitál, je naďalej nedostatočná na rozširovanie inovačných spoločností a financovanie budúceho rastu.

Nariadením o taxonómii EÚ sa posilní financovanie environmentálne udržateľných hospodárskych činností a značne sa podporí zelená transformácia.

Podmienky financovania sa v roku 2023 výrazne sprísnil, čo viedlo k vytvoreniu náročnejšieho investičného prostredia. Úrokové sadzby v eurozóne sa prudko zvýšili, zatiaľ čo úverové štandardy pre nové úvery či úverové linky sa sprísnil a líšili naprieč celou eurozónou³². Dostupnosť finančných prostriedkov predstavuje podľa EIB³³ investičnú prekážku pre 44 % podnikov v EÚ.

Aktuálna veľkosť a hĺbka **kapitálových trhov EÚ** stále nestačí na podporovanie budúceho rastu EÚ. Hlbšia únia kapitálových trhov pomôže zmobilizovať viac úspor a investičných kapacít na financovanie reálnej ekonomiky, znížiť náklady na pôžičky a uľahčiť investície na jednotnom trhu. Všetky uvedené faktory sú pritom nevyhnutným predpokladom úspešnej dvojakej transformácie.

Dostupnosť rizikového kapitálu (najmä na účely rozširovania podnikov) je naďalej obmedzená. Kapitalizácia akciového trhu EÚ ako percentuálny podiel HDP je **nižšia ako polovica** kapitalizácie akciového trhu USA (a to aj napriek vyšším úsporám v EÚ) a nižšia ako v prípade Japonska, Číny alebo Spojeného kráľovstva. Investície súkromného kapitálu a venture kapitálu do podnikov s digitálnymi a zelenými technológiami od roku 2016 neustále stúpali³⁴. **Venture kapitál** sa v roku 2022 pohyboval na úrovni 0,09 % HDP (pozri KPI 4), čo je dvojnásobok úrovne z roku 2018 (0,04 %), no medziročne klesá a stále predstavuje zlomok jeho úrovne v USA (0,75 %) a Číne (0,58 %).

Počet **rozširujúcich sa podnikov v EÚ** (scaleup) dosahuje 38 % ich počtu v USA, no tento rozdiel sa zmenšuje. V snahe zlepšiť túto situáciu skupina EIB spolu s piatimi členskými štátmi spustila iniciatívu Európsky technologický líder (*European Tech Champions Initiative*, ETCI)³⁵. Ide o fond fondov, ktorý investuje do rozsiahlych fondov venture kapitálu pre inovatívne spoločnosti EÚ. Vďaka tejto iniciatíve sa dopĺňajú príležitosti na financovanie, ktoré ponúka Program InvestEU pre správcov fondov rizikového kapitálu v neskoršej fáze, ako je napríklad iniciatíva zameraná na financovanie rozširujúcich sa spoločností v EÚ (iniciatíva EU-SCALE up Action for Risk capital) a iniciatíva fondu EUIPO.

³² Pozri napríklad Odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, COM(2023) 903 final.

³³ [Prieskum EIB v oblasti investícií \(EIB Investment Survey 2023\). Prehľad o Európskej únii.](#)

³⁴ Európsky monitor priemyselných ekosystémov (EMI) SWD(2024) 77.

³⁵ 13. február 2023, pôvodným zakladateľom iniciatívy bola skupina EIB spolu s Nemeckom, Francúzskom, Španielskom, Talianskom a Belgickom.

Hlbšie a integrovanejšie kapitálové trhy majú zásadný význam pre financovanie spoločností v EÚ a podporovanie prechodu na digitálne a udržateľné hospodárstvo. Implementácia opatrení akčného plánu únie kapitálových trhov z roku 2020 bude mať pozitívny vplyv na rast kapitálových trhov EÚ. Zlepší sa vďaka nej prístup spoločností EÚ k trhovým zdrojom financovania a aj investovanie do spoločností EÚ sa uľahčí a zatraktívni.

Pre členské štáty, súkromné zainteresované strany a inštitúcie EÚ je mimoriadne dôležité, aby naďalej spolupracovali na únii kapitálových trhov, čo okrem iného znamená, že musia zabezpečiť združovanie väčších objemov súkromného kapitálu, ako sú napríklad dôchodkové fondy. Komisia a členské štáty by mali predovšetkým podporovať vyvíjanie ďalšieho úsilia, aby sa zlepšil priamy prístup podnikov a iných subjektov na kapitálové trhy, čo uľahčí ponuku rizikového kapitálu a venture kapitálu v EÚ, podporovali sa začínajúce podniky (startupy) a umožnilo sa rozširovanie spoločností v Európe.

3. Verejné investície a infraštruktúra

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 5: Verejné investície ako podiel na HDP	Verejné investície zohrávajú kľúčovú úlohu pri vývoji a udržiavaní infraštruktúr na podporu podnikania, napríklad energetickej a dopravnej infraštruktúry alebo infraštruktúry digitálnej pripojiteľnosti.	Zvýšenie	3,2% (2022) 3,2% (2021)

Verejné investície, ktoré sa po finančnej kríze nachádzali na nízkej úrovni, sa zotavili. Fondy politiky súdržnosti EÚ, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a ďalšie programy pomohli financovať zelenú a digitálnu transformáciu a zároveň zachovať rovnaké podmienky a podporiť konvergenciu na celom jednotnom trhu. Zmobilizovanie súkromného financovania a zabezpečenie 650 miliárd EUR³⁷, ktoré sú každoročne potrebné na dvojakú transformáciu a zaistenie hospodárskej odolnosti Európy, si však vyžaduje zvýšenie objemu verejných investícií, ako aj ich strategickjšie zameranie, a to aj prostredníctvom inovatívnejších nástrojov, ktoré pomôžu znížiť riziko pre súkromné investície.

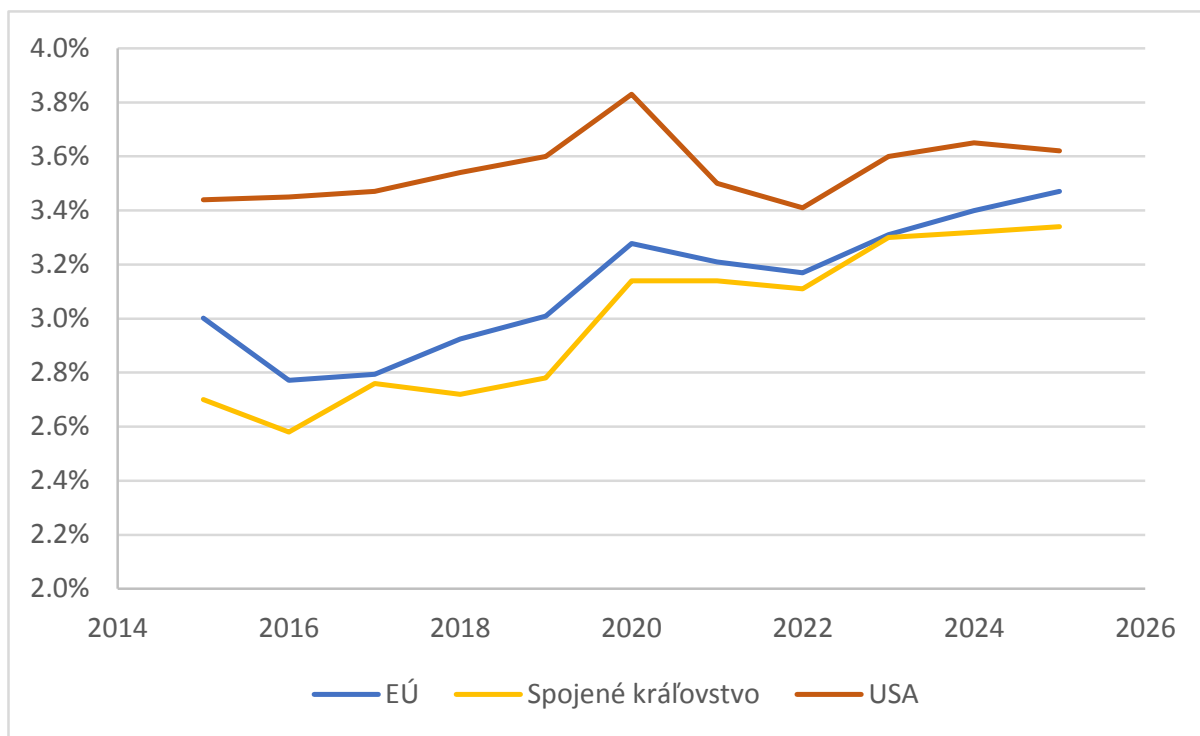
Verejné investície na úrovni 3,3 % HDP sú tesne nad úrovňou verejných investícií v Spojenom kráľovstve (3,3 %) a o niečo nižšie ako v USA (3,6 %). Hoci sa väčšina investičných potrieb na dvojakú transformáciu bude financovať zo súkromných fondov, verejné investície budú naďalej zohrávať kľúčovú úlohu, keďže cieľným využívaním finančných produktov a kombinovaním finančných zdrojov napríklad urýchľujú súkromné investície a znižujú ich riziko, uvoľňujú investície do infraštruktúry a podporujú projekty v oblastiach záujmov hospodárskej bezpečnosti,

³⁶ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

³⁷ Celkové dodatočné investície, ktoré sú potrebné na splnenie cieľov dvojakej transformácie, sa odhadujú približne na 650 miliárd EUR ročne počas rokov 2022 až 2030. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyondhttps://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194

kde môžu chýbať súkromné investície. Financovanie EÚ bude naďalej potrebné na pokrývanie potrieb financovania, ale zároveň aj na zabránenie fragmentácii jednotného trhu v dôsledku rôznych úrovní (dočasnej) vnútroštátnej podpory v podobe štátnej pomoci či na znižovanie regionálnych rozdielov.

Obrázok 2: Verejné investície

Zdroj: Európska komisia, ročná makroekonomická databáza (AMECO)

Od roku 2021 sa z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyplátilo viac ako 222 miliárd EUR a z fondov politiky súdržnosti sa v období 2021 – 2024 vyplátilo 192 miliárd EUR³⁸. Z Programu InvestEU sa poskytlo 13,44 miliardy EUR vo forme záruk EÚ a v rámci programu Horizont Európa sa zmobilizovalo viac ako 24 miliárd EUR na vedu a inovácie.

Cielenejšie nástroje zohrávajú takisto zásadnú úlohu v prípade kľúčových odvetví, keďže kombinujú regulačné opatrenia a prípadne využívajú finančné prostriedky EÚ alebo vnútroštátne finančné prostriedky. **Akt o emisne neutrálnom priemysle**³⁹, **akt o čípoch** a **akt o kritických surovinách** posilňujú domácu výrobnú kapacitu EÚ a nabádajú podniky, aby využívali potenciál jednotného trhu. Európskym aktom o čípoch sa prostredníctvom 3,3 miliardy EUR z rozpočtu EÚ podporia investície v hodnote takmer 43 miliárd EUR. V rámci dodávateľského reťazca čipov bolo ohlásených viac ako 100 miliárd EUR verejných a súkromných investícií. Priemyselné aliancie⁴⁰, akou je napríklad nedávno zriadená Aliancia pre kritické lieky, uľahčujú

³⁸ [Portál otvorených dát pre európske štrukturálne a investičné fondy – Európska komisia | Údaje | Európske štrukturálne a investičné fondy \(europa.eu\)](#)

³⁹ [Akt o emisne neutrálnom priemysle \(europa.eu\)](#)

⁴⁰ [Priemyselné aliancie – Európska komisia \(europa.eu\)](#)

užšiu spoluprácu v rámci dodávateľských reťazcov kľúčových technológií, čím prispievajú ku konkurencieschopnosti EÚ.

Nový európsky inovačný program (NEIA)⁴¹ poskytuje dôležité usmernenia a podporné opatrenia zamerané na uľahčenie prístupu k financovaniu, na podporu inovácií prostredníctvom regulačných testovacích zariadení a experimentálnych prostredí (sandboxov), inovačného obstarávania a rozvoja talentov.

Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu podporujú prelomové inovácie alebo projekty infraštruktúry v oblastiach kritických technológií. Doteraz bolo schválených sedem integrovaných dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu⁴² v hodnote 27,9 miliardy EUR vnútroštátnej verejnej podpory, vďaka čomu sa uvoľnili súkromné investície vo výške viac ako 50 miliárd EUR.

„Inovačný fond“, ktorý je financovaný z príjmov systému EÚ na obchodovanie s emisiami, podporuje inovácie v oblasti emisne neutrálnych technológií a zvyšuje mieru ich zavádzania s cieľom dosiahnuť ich úplnú technologickú a obchodnú zrelosť, pričom sa mení na kľúčový verejný nástroj na zavádzanie priemyselnej stratégie Európskej zelenej dohody. Vzhľadom na úspech Inovačného fondu a nadmerný záujem o účasť na rozsiahlych výzvach na predkladanie návrhov sa Komisia bude snažiť maximalizovať jeho rozpočet predsunutím viazania dostupných finančných prostriedkov.

„Platforma strategických technológií pre Európu“ (STEP)⁴³ bude podporovať investície do vývoja a výroby kritických technológií v odvetviach čistých technológií, digitálnych technológií, špičkových technologických inovácií a biotechnológií. Platforma bude prostredníctvom budúceho portálu suverenity nasmerovávať finančné prostriedky z existujúcich programov a podporovať realizátorov projektov. Investičný potenciál tejto iniciatívy by mohol dosiahnuť desiatky miliárd eur v závislosti od rozhodnutí členských štátov o preprogramovaní.

Viac by sa dalo urobiť aj prostredníctvom strategického **verejného obstarávania**, ktoré dosahuje približne 14 % HDP EÚ. Environmentálne, sociálne a inovačné aspekty sa v súčasnosti vo verejných súťažiach nezohľadňujú dostatočne⁴⁴. Nové iniciatívy, ako je akt o emisne neutrálnom priemysle⁴⁵, zavádzajú do verejného obstarávania kritériá environmentálnej a sociálnej udržateľnosti, ako aj kritérium odolnosti. Malo by to slúžiť ako motivácia, aby sa pri obstarávaní tovaru a služieb kládol vo všeobecnosti väčší dôraz na necenové aspekty.

Ďalšie prehlbovanie jednotného trhu by malo byť sprevádzané kontinuálnymi verejnými investíciami do kľúčových prioritných oblastí vo všetkých členských štátoch, a to aj na regionálnej úrovni prostredníctvom politiky súdržnosti, s cieľom zabezpečiť súdržný rast,

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en

⁴² Dva projekty v oblasti batérií, dva projekty v oblasti polovodičov, dva projekty v oblasti vodíkových ekosystémov a jeden projekt v oblasti cloudových a edge computingových technológií. Pozri aj prílohu 2 k SWD(2024) 78.

⁴³ COM(2023) 335 final.

⁴⁴ <https://www.eca.europa.eu/en/publications/SR-2023-28>. Sociálne nakupovanie – príručka z roku 2021 vydaná Európskou komisiou môže pomôcť orgánom verejnej správy pri uplatňovaní takýchto kritérií, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>.

⁴⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en.

konkurencieschopnosť a odolnosť a zároveň zabrániť fragmentácii jednotného trhu.

Financovanie zelenej a digitálnej transformácie si vyžaduje strategické kombinovanie nástrojov. To si vyžaduje inovatívnejšie využívanie väčšieho objemu finančných zdrojov na európskej úrovni s cieľom urýchliť súkromné investície a znížiť ich riziko. Verejné obstarávanie by sa malo využívať na podporovanie a odmeňovanie udržateľnosti, odolnosti, inovácií a sociálne zodpovedných postupov.

4. Výskum a inovácie

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 6: Výdavky na výskum a vývoj ako percentuálny podiel HDP	Celkové výdavky v oblasti výskumu a vývoja (verejné a súkromné).	>3% Po roku 2030	2,2% (2021) 2,3% (2020)
KPI 7: Počet patentových prihlášok na milión obyvateľov	Patenty odrážajú kapacitu hospodárstva využívať poznatky a poukazujú na konkurenčnú výhodu, ktorú možno dosiahnuť prostredníctvom inovácie.	Zvýšenie	EPÚ-EÚ: 151,1 (2022) 151,75 (2021)

Európa je vedeckou veľmocou, ktorá produkuje jednu pätinu z 10 % najčastejšie citovaných vedeckých publikácií. Nie vždy sa to však premietne aj do jej vedúceho postavenia v obchodnej oblasti (pozri KPI 7), keďže podnikateľské činnosti v EÚ často čelia problémom, pokiaľ ide o ich rozširovanie. Treba viac podporovať úsilie vyvíjané Európou od laboratória až po výrobu tak, ako to možno pozorovať na príklade polovodičov vďaka európskemu aktu o čipoch, uľahčovať výskumnú spoluprácu a poskytovať podporu prostredníctvom programu Horizont Európa alebo programu Digitálna Európa.

Inovácie sú ústredným prvkom prosperujúceho a konkurencieschopného hospodárstva. Európsky prehľad výsledkov o inováciách za rok 2023⁴⁷ poukazuje na zlepšenie inovačnej výkonnosti EÚ v celej Európe.

Investície EÚ do výskumu a inovácií vzrástli za dvadsať rokov z 1,8 % HDP na 2,2 % HDP (pozri KPI 6), ale z roka na rok klesali a zostávajú pod cieľovou úrovňou 3 %, ⁴⁸ pričom boli v regiónoch a členských štátoch rozložené nerovnomerne. Investície do výskumu a inovácií zostávajú naďalej pod úrovňou investícií v USA (3,4% HDP)⁴⁹ a Číne (2,4% HDP), a to najmä vzhľadom na nedostatok investícií do výskumu a inovácií v podnikateľskom sektore, ⁵⁰ ako aj na

⁴⁶ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobých trendoch.

⁴⁷ <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>

⁴⁸ [Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030 | Európska komisia \(europa.eu\)](#)

⁴⁹ Celkové výdavky na výskum a vývoj (ako percentuálny podiel HDP) a celkový počet patentových prihlášok (zmluva o patentovej spolupráci, na milión obyvateľov) boli za posledné desaťročia približne o 25 % až 40 % nižšie ako v USA.

⁵⁰ Jedným z dôvodov nižšej miery investícií do výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore EÚ v porovnaní s USA sú štrukturálne rozdiely v profile sektora podnikateľských investícií do výskumu a vývoja. USA aj Čína vykazujú

stagnujúce verejné investície do výskumu a vývoja. Efektívnosť a vplyv týchto investícií navyše brzdia pretrvávajúce štrukturálne problémy vo viacerých systémoch výskumu a inovácií, ako sú slabé prepojenia medzi vedou a podnikmi.

EÚ je svetovým lídrom vo **vývoji technológií**, ktoré kombinujú digitálne a ekologické inovácie, pričom veľká časť patentových činností EÚ sa sústreďuje na technológie súvisiace so zmenou klímy⁵¹. Len v digitálnej oblasti bol podiel EÚ v roku 2020 na úrovni 20 %, podobne ako v USA.

Európska rada pre inováciu (EIC) sa snaží pomôcť preklenúť medzeru na európskom trhu vo financovaní rozširujúcich sa podnikov tak, že kombinuje granty a kapitál na podporu sľubných špičkových technologických startupov a scaleupov. Už boli schválené investície vo výške viac ako 1 miliardy EUR do takmer 200 špičkových technologických scaleupov. Európsky inovačný a technologický inštitút navyše pomohol zmobilizovať ďalšie súkromné investície vo výške 7,3 miliardy EUR do startupov v strategických odvetviach, ako sú batérie, vodík alebo zdravotníctvo.

Okrem 35 miliárd EUR z rámca politiky súdržnosti členské štáty v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zmobilizujú viac ako 47 miliárd EUR vo forme investícií do výskumu a inovácií a zreformujú svoje systémy výskumu a inovácií.

Napriek tomu bol rast celkovej produktivity faktorov v EÚ za posledných 30 rokov nižší ako polovica rastu celkovej produktivity faktorov v USA. Preto treba venovať ešte väčšiu pozornosť strategickým technológiám (ako sú napríklad čisté technológie, náhrady kritických surovín, digitálne technológie, progresívne materiály, pokročilé a čisté výrobné technológie) vrátane technológií s potenciálom dvojakého použitia.

mimoriadne vysoké investície do výskumu a vývoja v oblastiach s vysokým rastom, ako sú IT/IKT a súvisiace služby, ako aj v oblastiach súvisiacich so zdravím (najmä USA). Na porovnanie treba uviesť, že EÚ má vedúce postavenie v oblasti investícií do výskumu a vývoja v automobilovom priemysle a že má širšie priemyselné portfólio investujúce do výskumu a vývoja, a to aj v priemyselných odvetviach vyvíjajúcich a uplatňujúcich ekologické technológie na účely dekarbonizácie, ako aj obehového hospodárstva. Ďalšie podrobnosti sú uvedené v porovnávacom prehľade o investíciách do priemyselného výskumu a vývoja EÚ za rok 2023, Európska komisia, Spoločné výskumné centrum, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023.

<https://data.europa.eu/doi/10.2760/506189>.

⁵¹ [Prieskum EIB v oblasti investícií \(EIB Investment Survey 2023\), Prehľad o Európskej únii.](#)

Popri zvyšovaní investícií EÚ do výskumu a inovácií sa musia prijať kroky, ktorými sa bude ešte viac prioritizovať výskumné úsilie zamerané na plnenie potrieb EÚ z hľadiska dlhodobej konkurencieschopnosti a posilňovať premietanie výsledkov výskumu do praktických obchodných aplikácií.

Treba uskutočniť reformy s cieľom modernizácie systémov výskumu a inovácií, aby sa mohol zvýšiť vplyv investícií do výskumu a inovácií. Ak sa napríklad posilnia prepojenia medzi podnikmi a výskumnými subjektmi a zlepšia sa štruktúry podporujúce využívanie výsledkov výskumu a inovácií v priemysle, môže sa vďaka tomu vytvoriť atraktívny podnikateľský stimul.

Komisia bude musieť na úrovni EÚ naďalej rozvíjať a vykonávať politiky, ktoré sú zacielené na podporu inovačných startupov a scaleupov v oblasti špičkových technológií a zelených technológií, a to okrem iného aj budovaním kapacít Európskej rady pre inováciu.

5. Energia

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 8: Podiel energie z obnoviteľných zdrojov	Výroba energie z obnoviteľných zdrojov (podľa návrhu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov).	45 % v roku 2030	23,02 (2022) 21,77 % (2021)
KPI 9: Ceny elektriny pre spotrebiteľov mimo domácnosti	Ceny elektriny pre priemyselných spotrebiteľov poskytujú dobrý ukazovateľ cenovej dostupnosti energie.	Pokles a následná stabilita	EÚ IC pásma ⁵³ : 0,21 EUR za kWh (1. semester 2023) 0,18 EUR za kWh (1. semester 2022)

EÚ je lídrom globálneho prechodu na dekarbonizovaný energetický systém. Emisie skleníkových plynov boli v roku 2022 o 32,5 %⁵⁴ nižšie ako v roku 1990, zatiaľ čo HDP EÚ narástol o 67 %. Vojna Ruska na Ukrajine zároveň vyvolala energetickú krízu, ktorá značne zasiahla domácnosti, ako aj konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Hoci ceny energií teraz už klesli, stále sú podstatne vyššie než predchádzajúce dlhodobé cenové trendy a trvalo vyššie ako v konkurenčných regiónoch. Prepojenejšie a integrovanejšie vnútorné trhy s energiou prispievajú k zabezpečeniu prístupu k veľkému množstvu energie, ktorá je cenovo dostupná, spoľahlivá a dekarbonizovaná.

V rokoch 2010 až 2021 klesli **emisie** z priemyselných ekosystémov EÚ celkovo o 3 %. Emisie zo sektora dodávok energie klesli za rovnaké obdobie o 35 %⁵⁵.

⁵² Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 77 – 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

⁵³ Pásma spotreby IC sa vzťahuje na stredne veľkých spotrebiteľov s ročnou spotrebou od 500 MWh do 2 000 MWh a je určitým ukazovateľom cenovej dostupnosti.

⁵⁴ Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2023, COM(2023) 650 final.

⁵⁵ Eurostat, Účty emisií do ovzdušia, skleníkové plyny podľa činností NACE Rev. 2, štvrťročné údaje.

Ceny elektrickej energie v EÚ pre veľké priemyselné odvetvia boli do roku 2021 iba o čosi nižšie ako v Japonsku a Spojenom kráľovstve, no dvakrát vyššie ako v USA. Od roku 2021 a po šoku vyvolanom vojenskou agresiou Ruska proti Ukrajine sa cenový rozdiel oproti USA zvýšil na úkor konkurencieschopnosti EÚ⁵⁶.

Očakáva sa, že reforma **koncepcie trhu EÚ s elektrinou**⁵⁷ urýchli zavádzanie čistej energie vďaka uľahčeniu uzatvárania dlhodobých zmlúv, ktoré poskytujú cenovú predvídateľnosť, ako aj investičnú istotu, a pomôže tak obmedziť náklady na výrobu energie v strednodobom horizonte. Výdavky MSP na **energeticky úsporné technológie** rástli za posledných päť rokov vo všetkých priemyselných ekosystémoch, a najmä v agropotravinárskom priemysle, textilnom priemysle, v odvetví cestovného ruchu, ako aj v odvetviach letectva a obrany³⁴. Pokročilé výrobné technológie, ako je priemyselná robotika a aditívna výroba, môžu prispieť k dosiahnutiu ďalších úspor.

EÚ bude musieť vo veľkom elektrifikovať svoj dopyt po energii. To si vyžaduje obrovské investície do dekarbonizovaných technológií. Investície do obnoviteľných zdrojov energie v rámci EÚ vzrástli od roku 2015 do roku 2022 o 18,7 % ročne, čo predstavovalo 38 miliárd EUR ročne. Ešte väčší odlev priamych zahraničných investícií (92 miliárd EUR) potvrdzuje vedúce postavenie priemyslu EÚ v tejto oblasti³⁴. Z posúdenia vplyvu v oznámení o ciele Európy v oblasti klímy do roku 2040 vyplýva, že prevažne energia z obnoviteľných zdrojov doplnená o jadrovú energiu bude v roku 2040 predstavovať viac ako 90 % spotreby elektrickej energie v EÚ⁵⁸. Komisia spustila aj činnosť Európskej priemyselnej aliancie pre malé modulárne reaktory.

Takisto bude nevyhnutné prepojiť nové centrá výroby dekarbonizovanej energie s novými centrami spotreby. Európsky akčný plán pre siete je prvým krokom, v rámci ktorého sa stanovuje viacero opatrení na urýchlenie **zavádzania sietí** a rýchlejšiu integráciu energie z obnoviteľných zdrojov⁵⁹. Mal by byť základom pre budúce komplexné opatrenia na urýchlenie rozvoja európskej integrovanej energetickej infraštruktúry. Digitalizácia je takisto ústredným prvkom nového sieťového systému⁶⁰. Na integráciu všetkých (nových) zdrojov energie a stabilizáciu systému je potrebná digitalizácia, prístup k údajom a automatizácia.

Popri zavádzaní sietí sa aktom o emisne neutrálnom priemysle posilní **výroba emisne neutrálnych technológií** v EÚ. Európsky akčný plán pre veternú energiu obsahuje odporúčania a záväzky na podporu kapacity výroby veternej energie v Európe⁶¹.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ako aj REPowerEU takisto zohrávajú kľúčovú úlohu z hľadiska posilňovania odolnosti, bezpečnosti a udržateľnosti energetického systému EÚ, a to najmä prostredníctvom investícií do energetickej efektívnosti a do energie z obnoviteľných zdrojov a sietí. Zároveň prispievajú aj k boju proti energetickej chudobe.

⁵⁶ Pozri napríklad hospodársky výhľad združenia Orgalime z jesene 2023.

⁵⁷ [Reforma koncepcie trhu s elektrinou v EÚ \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-articles/2023/07/12/P122323_en.pdf)

⁵⁸ Aliancia členských štátov pre jadrovú energiu okrem toho oznámila zámer dosiahnuť do roku 2050 kapacitu výroby jadrovej energie v objeme 150 GW.

⁵⁹ COM(2023) 757.

⁶⁰ COM(2022) 552.

⁶¹ COM(2023) 669.

Za posledných päť rokov EÚ podstatne zaktualizovala svoj súbor nástrojov energetickej politiky s cieľom plniť ciele Európskej zelenej dohody, a to aj z hľadiska jej priemyselného plánu.

No na to, aby sa uľahčilo zavádzanie dekarbonizovanej elektriny, jej integrácia do energetických sietí a zvýšenie výroby emisne neutrálnych technológií, bude treba urobiť viac. Všetky tieto opatrenia sú totižto nevyhnutným predpokladom zníženia cien energie a posilnenia konkurencieschopnosti Európy.

Členské štáty by mali prispievať k týmto oblastiam napríklad tak, že budú vykonávať akčné plány v oblasti sietí a veternej energie, ako aj smernicu o energii z obnoviteľných zdrojov, že budú spolupracovať v skupine SMET na udeľovaní povolení a že urýchlene implementujú akt o emisne neutrálnom priemysle. Členské štáty by mali využiť iniciatívu STEP na zlepšenie potenciálu všetkých nástrojov EÚ vrátane fondov politiky súdržnosti EÚ a na podporu rozvoja a výroby kľúčových strategických technológií v oblasti čistej energie.

6. Obehovosť

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 10: Miera obehového využívania materiálov	Miera obehového využívania materiálov meria podiel materiálov, ktoré boli zhodnotené a naspäť vrátené do hospodárstva, na celkovom využívaní materiálov. Cieľ stanovený v akčnom pláne pre obehové hospodárstvo: zdvojnásobiť v porovnaní s rokom 2020.	23,4 % do roku 2030	11,5 % (2022) 11,7 % (2021)

Európa pomaly smeruje k obehovejšiemu hospodárstvu. Od roku 2000 sa produktivita zdrojov priemyselného odvetvia EÚ⁶³ zvýšila o 37 %, čo naznačuje efektívnejšie využívanie materiálov vo výrobe EÚ, ale surovinová stopa EÚ⁶⁴ zostala v poslednom desaťročí stabilná⁶⁵. Po zavedení nedávno schválených právnych predpisov sa zlepši podnikateľská atraktivnosť obehovosti.

Väčšia obehovosť v hospodárstve znamená nižšiu spotrebu primárnych materiálov, menej odpadu a nižšiu závislosť. Prináša tiež významný potenciál na vytváranie kvalitných pracovných miest, najmä v sociálnom hospodárstve. Biohospodárstvo má potenciál prispieť k väčšej obehovosti, napríklad v oblasti materiálov pre batérie.

Miera používania druhotných surovín, ktorá sa v roku 2022 nachádzala na úrovni 11,5 %, je nižšia ako polovica cieľa dohodnutého na rok 2030, čo poukazuje na významný nevyužitý potenciál (pozri obrázok 3 a KPI 10). Zároveň sa produktivita zdrojov priemyselného odvetvia

⁶² Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

⁶³ Ide o vzťah medzi veľkosťou domáceho hospodárstva a využívaním domácich prírodných zdrojov.

⁶⁴ Ide o celkové množstvo surovín spotrebovaných obyvateľmi: patria sem materiály používané pri výrobe v EÚ, pričom sa pripočítavajú materiály obsiahnuté v dovoze a odpočítavajú materiály obsiahnuté vo vývoze.

⁶⁵ [Surovinová stopa Európy \(europe.eu\)](https://europe.eu).

EÚ za dvadsať rokov zvýšila o 37 %⁶⁶, takže v súčasnosti je porovnateľná s produktivitou v USA a trikrát vyššia ako v Číne.

Neudržateľná spotreba a súvisiaca výroba sú hlavnými prekážkami obehovosti⁶⁷. Len 20 % MSP používa recyklované materiály a len 11 % uplatňuje obchodné modely využívajúce obehové materiály⁶⁸.

Nedávno prijaté alebo politicky dohodnuté právne predpisy vytvárajú **silný podnikateľský stimul na väčšie využívanie obehovosti** v EÚ. V **akte o kritických surovinách** sa stanovuje, že recyklačná kapacita Únie by mala do roku 2030 pokrývať 25 % ročnej spotreby strategických surovín v Únii. Pokiaľ ide o výrobky, **nariadenie o ekodizajne udržateľných výrobkov** umožní, aby sa pre jednotlivé kategórie výrobkov uvádzané na trh v EÚ navrhli osobitné kritériá obehovosti⁶⁹. Prispeje to k riešeniu problému fragmentácie jednotného trhu, ku ktorej dochádza v dôsledku rozdielnych vnútroštátnych pravidiel pre udržateľnosť výrobkov. Vďaka digitálnemu pasu výrobku sa uľahčí výmena informácií v rámci dodávateľských reťazcov. Posilní sa dohľad nad trhom s cieľom riešiť nedostatky v presadzovaní požiadaviek uplatniteľných na ekodizajn, najmä pokiaľ ide o dovážané výrobky. **Regulačný rámec EÚ pre batérie** už teraz prispieva k obehovým hodnotovým reťazcom vo výrobe batérií⁷⁰. V záujme dosiahnutia väčšej obehovosti je zároveň potrebné doriešiť niektoré pretrvávajúce prekážky, napríklad v súvislosti s definíciou odpadu. Pokiaľ ide o spotrebiteľov, pri identifikácii dôveryhodných a udržateľných výrobkov im pomáha smernica o posilnení postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie a smernica o tvrdeniach týkajúcich sa životného prostredia.

⁶⁶ Eurostat: [Účty materiálových tokov a produktivita zdrojov – štatistické vysvetlenie \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg_12_10).

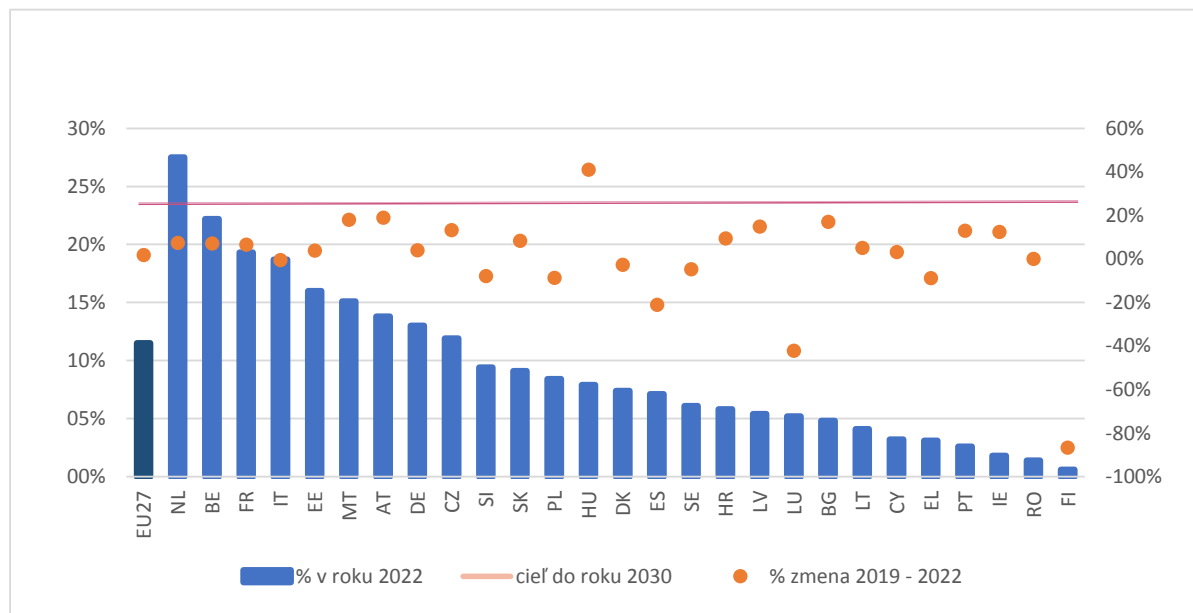
⁶⁷ [Podmienky a spôsoby udržateľnej a obehovej spotreby v Európe – Európska environmentálna agentúra \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg_12_10).

⁶⁸ Pozri prieskum o priemyselných ekosystémoch v prílohe 6.

⁶⁹ Nariadenie o ekodizajne udržateľných výrobkov [COM(2022) 142].

⁷⁰ Nariadenie (EÚ) 2023/1542

Obrázok 3: Miera obehového využívania materiálov (použitie druhotných materiálov ako % celkového využitia materiálu)

Zdroj: Eurostat.

Nedávno prijaté právne predpisy zvýšia obehovosť v EÚ. No ak majú byť účinné, členské štáty budú musieť pracovať na posilnení dohľadu nad trhom, pokiaľ ide o dodržiavanie regulačných požiadaviek na výrobky v súvislosti s obehovosťou. Členské štáty by mali navyše nabádať k udržateľnej spotrebe materiálov podporovaním priemyselného využívania druhotných materiálov (priemyselná symbióza medzi podnikmi), ako aj platformami pre hospodárstvo spoločného využívania zdrojov, ktoré by mohli slúžiť na zosúladovanie medzi dopytom po recyklovateľnom/opätovne použiteľnom odpade a jeho ponukou. Okrem toho je dôležité presadzovať integráciu obehového hospodárstva prostredníctvom stimulácie výskumu a inovácií, prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie pracovnej sily, ako aj prostredníctvom cieleného využívania finančných nástrojov.

7. Digitalizácia

KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 11: Digitálna intenzita MSP	Podiel podnikov z EÚ aspoň so základnou úrovňou digitálnej intenzity. Základná úroveň zahŕňa používanie aspoň štyroch z dvanástich vybraných digitálnych technológií (napríklad používať akúkoľvek technológiu umelej inteligencie; uskutočňovať predaj, ktorý predstavuje aspoň 1 % celkového obratu, formou elektronického obchodu, atď.), ako sa vymedzuje v politickom programe Digitálne desaťročie.	90 % do roku 2030	69,30 % (2022) 61,36 % (2021)

⁷¹ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

KPI 12: Zavádzanie digitálnych technológií spoločnosťami	Podiel európskych podnikov, ktoré využívajú služby cloud computingu, veľké dáta a/alebo umelú inteligencia. Cieľ stanovený v politickom programe Digitálne desaťročie.	75 % do roku 2030	Služby cloud computingu: 34% (2021) Veľké dáta: 14% (2020) Umelá inteligencia: 8 % (2021)
--	--	-------------------	---

Zavádzanie digitálnych technológií a ich uplatňovanie, ako aj celková digitalizácia hospodárstva sú základnými hnacími silami konkurencieschopnosti a suverenity. V súčasnosti existuje niekoľko nástrojov financovania a legislatívnych iniciatív na posilnenie digitalizácie podnikov a konkurencieschopnosti odvetvia informačných a komunikačných technológií EÚ. Urýchlenie digitálnej transformácie, riešenie nedostatku investícií a posilnenie digitálnych kapacít v súlade s politickým programom Digitálne desaťročie si bude vyžadovať, aby sa pokračovalo vo vyvíjaní a posilňovaní kolektívneho úsilia.

Napriek silným stránkam EÚ v konkrétnych oblastiach digitálnych technológií, ako sú pokročilé výrobné technológie a zariadenia na výrobu polovodičov, sa podiel EÚ na globálnom trhu s informačnými a komunikačnými technológiami (IKT) v poslednom desaťročí drasticky znížil z 21,8 % (2013) na 11,3 % (2022), zatiaľ čo podiel USA sa zvýšil z 26,8 % na 36 %⁷².

Politický program Digitálne desaťročie⁷³ je systém spoločného riadenia medzi EÚ a vnútroštátnymi orgánmi, ktorý má podporovať dosiahnutie konkrétnych cieľov a zámerov do roku 2030. Sú zamerané na tieto štyri oblasti: digitálne zručnosti; digitálna infraštruktúra; digitalizácia podnikov, a to aj zavádzaním pokročilých technológií, ako je umelá inteligencia, cloudové služby a analýza veľkých dát, a digitalizácia verejných služieb. V prvej správe o stave digitálneho desaťročia⁷⁴ sa zdôrazňuje **potreba urýchliť a prehĺbiť kolektívne úsilie**, aby sa naplnili naše ambície, pokiaľ ide o odvetvie polovodičov, pokročilé digitálne zručnosti a podporu digitálnej transformácie európskych podnikov.

Posilňovanie digitálnych kapacít, digitálnej infraštruktúry a zručností potrebných na digitálnu transformáciu sa podporuje pomocou viacerých nástrojov financovania EÚ. Napríklad združenie DIGITAL prispelo (prostredníctvom programu Horizont Európa) k tomu, aby sa EÚ stala svetovým lídrom v oblasti vysokovýkonnej výpočtovej techniky, a poskytuje strategické financovanie na podporu projektov v oblasti umelej inteligencie, pokročilých digitálnych zručností, kybernetickej bezpečnosti a zavádzania digitálnych riešení pre orgány verejnej správy a podniky.

⁷² [Podiel na globálnom trhu s IKT podľa krajín za rok 2023](#) || Statista.

⁷³ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2481 z 14. decembra 2022.

⁷⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>. Ide o komplexný rámec, ktorý usmerňuje všetky opatrenia súvisiace s digitalizáciou a koordinuje ich s prístupom priemyselnej politiky. Konkrétne sa v ňom vytyčujú ciele digitálneho desaťročia ako merateľné ciele v oblasti pripojiteľnosti, digitálnych zručností, digitálneho podnikania a digitálnych verejných služieb a monitoruje sa ich dosahovanie.

Vďaka vzniku prelomovej generatívnej umelej inteligencie sa vytvára jedinečná príležitosť na trhu, ktorý by mal podľa očakávaní rásť od roku 2023 do roku 2030 o viac ako 24,4 % ročne⁷⁵. S cieľom stimulovať inovácie v oblasti umelej inteligencie akt o umelej inteligencii poskytuje stabilný, predvídateľný a primeraný právny rámec pre vývojárov umelej inteligencie, čím sa posilňuje dôvera občanov a podnikov v aplikácie umelej inteligencie, a podporuje sa tak ich využívanie v EÚ.

Inovačný balík v oblasti umelej inteligencie na podporu startupov⁷⁶ doplní regulačný rámec a popritom umožní Európe, aby sa stala inovačnou veľmocou v oblasti dôveryhodnej umelej inteligencie. Vytvára „továrne umelej inteligencie“ budujúc na európskej vysokovýkonnej výpočtovej infraštruktúre (EuroHPC), ktorá je svetovou špičkou. Tieto továrne spájajú kľúčové zložky umelej inteligencie, t. j. údaje, výpočtovú techniku, algoritmy a talent, a slúžia ako jednotné kontaktné miesto pre startupy v oblasti umelej inteligencie, ktoré im umožňuje trénovať a vyvíjať veľké modely umelej inteligencie. Navyše prepája startupy a výskumných pracovníkov v oblasti umelej inteligencie s priemyselnými používateľmi, čím stimuluje inovačné aplikácie generatívnej umelej inteligencie v 14 európskych priemyselných ekosystémoch.

Ďalšími politickými opatreniami EÚ sa už začala **budovať domáca kapacita** pre iné prierezové digitálne technológie. Opatrenia sa zameriavali na zníženie **strategických závislostí** v súvislosti s čipmi a cloudovými službami⁷⁷. **Aktom o čipoch** sa zvýši výrobná kapacita EÚ⁷⁸ s cieľom zabezpečiť, aby sa do roku 2030 vyrábalo v Európe aspoň 20 % svetovej výroby špičkových polovodičov v hodnotovom vyjadrení. **Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu v oblasti mikroelektroniky a cloudovej infraštruktúry a služieb novej generácie** mobilizujú veľké spoločnosti a startupy, aby investovali do významných inovačných priemyselných kapacít⁷⁹ a vyvinuli interoperabilný a otvorene prístupný európsky ekosystém spracovania údajov.

Zavádzanie digitálnych technológií spoločnosťami z EÚ môže výrazne zvýšiť produktivitu práce v celom hospodárstve. V roku 2022 malo 69 % MSP v EÚ aspoň základnú úroveň digitálnej intenzity v porovnaní s cieľom, ktorý sa v pláne digitálneho desaťročia vytýčil na úrovni 90 % do roku 2030 (pozri KPI 11). Podiel podnikov EÚ s 10 alebo viac zamestnancami, ktoré prijali digitálne technológie, bol v roku 2020 na úrovni 14 % v prípade veľkých dát a v roku 2021 na úrovni 34 % v prípade cloudu a 8 % v prípade umelej inteligencie v porovnaní s cieľom vytýčeným do roku 2030, podľa ktorého má dovedy 75 % spoločností používať aspoň jednu z týchto technológií (pozri KPI 12). Startupy pôsobiace v oblasti digitálnych technológií sú veľmi aktívne vo väčšine priemyselných ekosystémov, pričom väčšinu z nich láka zdravotníctvo, mobilita a kultúrny a kreatívny priemysel³⁴. Mnohé z týchto startupov ponúkajú základné

⁷⁵ Association for Computing Machinery, TechBriefs, leto 2023/ 8. vydanie -[3626110 \(acm.org\)](https://www.acm.org).

⁷⁶ [Komisia spúšťa inovačný balík v oblasti umelej inteligencie na podporu startupov a MSP v oblasti umelej inteligencie Formovanie digitálnej budúcnosti Európy \(europa.eu\)](#).

⁷⁷ SWD(2021) 352 Strategické závislosti a kapacity, sprievodný dokument k aktualizácii novej priemyselnej stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy.

⁷⁸ Plánuje sa, že do roku 2030 sa uvedie do prevádzky 14 nových závodov na výrobu polovodičov a budú fungovať online.

⁷⁹ Vráťane kritických surovín, vybavenia, doštičiek, výskumu, predvýroby a dizajnu.

digitálne riešenia, ako sú online trhy alebo softvérové služby, ktoré prispievajú k transformácii ekosystémov.

Digitalizácia podnikov EÚ (najmä MSP) a verejných služieb napreduje, ale v niektorých oblastiach výrazne zaostáva za cieľmi a zámermi vytýčenými v pláne digitálneho desaťročia do roku 2030. EÚ a členské štáty by mali úplne implementovať politický program Digitálne desaťročie, aby sa tento problém vyriešil.

EÚ už prijala rôzne politické opatrenia na zníženie strategických závislostí a na podporu konkurencieschopnosti zvýšením investícií do strategických technológií, ako sú polovodiče, cloudové služby, umelá inteligencia a vysokovýkonná výpočtová technika. Aby boli tieto politiky účinnejšie, vyžadujú si, aby členské štáty zosúlادili stratégie na budovanie priemyselnej kapacity v príslušných oblastiach.

8. Vzdelávanie a zručnosti

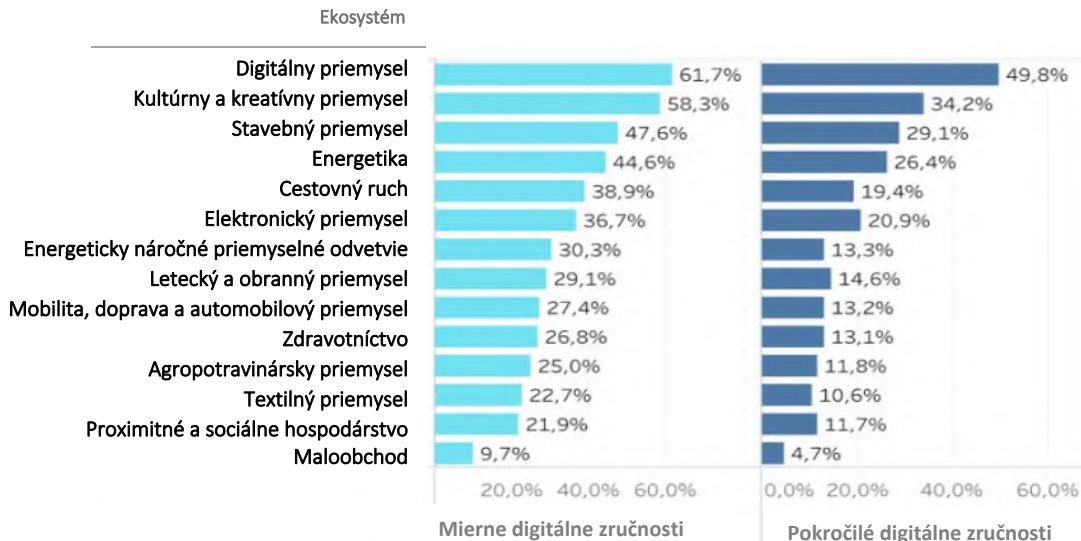
KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota
KPI 13: Každoročná účasť dospelých na vzdelávaní a odbornej príprave (priemer mužov a žien)	Zvýšená účasť na odbornej príprave bude znamenať dobrý pokrok v oblasti rozvoja zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť (cieľ stanovený v rámci cieľov samitu v Porte, sociálny pilier).	60 % do roku 2030	37,4% (2016) Na základe prieskumu vzdelávania dospelých, ktorý sa uskutočňoval v minulosti raz za šesť rokov.
KPI 14: Miera zamestnanosti dospelých	Vyššia miera zamestnanosti prispieva k sociálne udržateľnej konkurencieschopnosti (cieľ stanovený na samite v Porte, sociálny pilier).	78 % do roku 2030	74,6% (2022) 73% (2021)
KPI 15: Odborníci v oblasti IKT (priemer žien a mužov, % zamestnanosti)	Tento ukazovateľ, jeden z cieľov politického programu Digitálne desaťročie, meria pokrok pri dosahovaní dobre dimenzovanej pracovnej sily špecializujúcej sa na vývoj a zavádzanie digitálnych technológií.	20 miliónov do roku 2030 (t. j. približne 10 % celkovej zamestnanosti)	9,4 milióna (2022) 8,9 milióna (2021) Percentuálny podiel celkovej zamestnanosti: 4,6% (2022) 4,5% (2021)
Kandidátsky KPI 15a: Priemerné bodové hodnotenie v testoch pre 15-ročných (PISA)	PISA je Program OECD pre medzinárodné hodnotenie žiakov. V rámci prieskumu PISA sa meria schopnosť 15-ročných používať vedomosti a zručnosti v oblasti čítania, matematiky a vedy na to, aby dokázali čeliť výzvam v skutočnom živote.	Zvýšenie	<i>Matematika:</i> 474 (2022) 492 (2018) <i>Čítanie:</i> 475 (2022) 488 (2018) <i>Veda:</i> 484 (2022) 488 (2018)

⁸⁰ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobějších trendoch.

Miera zamestnanosti v EÚ dosiahla v roku 2022 úroveň 74,6 %. EÚ je tak na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľovej úrovne 78 % do roku 2030. Tri štvrtiny MSP však v súčasnosti čelia nedostatku pracovnej sily a zručností, ktorý sa začal riešiť prostredníctvom Paktu o zručnostiach a opatrení na uľahčenie mobility pracovnej sily. Dostupnosť kvalitných pracovných miest, riešenie rodových rozdielov a podporovanie rovnakých príležitostí pre všetkých sú kľúčom k prilákaniu a udržaniu si pracovnej sily. Kvalifikovaná pracovná sila je kľúčovým faktorom konkurencieschopnosti v kontexte prebiehajúcich demografických zmien⁸¹.

Zelená a digitálna transformácia vytvára **dopyt po nových zručnostiach**, čo si vyžaduje zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily. Napríklad 35 % až 45 % pracovnej sily v sektore obnovy budov bude potrebovať odbornú prípravu v oblasti energetickej efektívnosti⁸². Zručnosti v oblasti IKT sú síce veľmi žiadané, no osobitné potreby sa v jednotlivých ekosystémoch výrazne líšia (pozri obrázok 4). Počet odborníkov v oblasti IKT dosiahol v roku 2022 výšku 9,4 milióna, čo predstavuje 4,6 % celkovej zamestnanosti a smeruje k cieľu, ktorým je 20 miliónov osôb do roku 2030 (pozri KPI 15). Na druhej strane sa v EÚ každoročne zúčastňuje na vzdelávacích aktivitách len približne jeden dospelý z troch (pozri KPI 13). Okrem toho priemerné bodové hodnotenie 15-ročných v EÚ kleslo v roku 2022 v porovnaní s rokom 2018 vo všetkých disciplínach, v ktorých hlavní konkurenti EÚ dosiahli lepšie výsledky. To naznačuje, že Európa čelí problému vybavenia mladých ľudí základnými zručnosťami.

Obrázok 4: % online inzerátov na pracovné miesta, ktoré si vyžadujú aspoň mierne alebo pokročilé digitálne zručnosti, EÚ27.

Zdroj: Analýza skupiny Technopolis založená na údajoch strediska Cedefop Skillovate pre projekt Európskeho monitora priemyselných ekosystémov (EMI) 2023.

⁸¹ Oznámenie Demografické zmeny v Európe: súbor nástrojov pre opatrenia, COM(2023) 577 final.

⁸² ETUC, „Zručnosti a kvalitné pracovné miesta v stavebníctve“: [230630 - jtc study report may 2023.pdf](https://www.etuc.org/en/publications-and-reports/230630-jtc-study-report-may-2023.pdf) (ituc-csi.org).

EÚ má k dispozícii politické nástroje na riešenie týchto výziev⁸³. Financovaním súdržnosti, a najmä Európskym sociálnym fondom plus (ESF+)⁸⁴ sa podporujú vnútroštátne **investície do ľudského kapitálu**. Prostredníctvom **Paktu o zručnostiach** a prostredníctvom osobitných partnerstiev stanovených v každom zo 14 priemyselných ekosystémov EÚ sa prispieva k požadovanému zvyšovaniu úrovne zručností a rekvalifikácii miliónov pracovníkov v jednotlivých priemyselných ekosystémoch. 1 500 hospodárskych a sociálnych partnerov sa zaviazalo zvýšiť úroveň zručností a rekvalifikovať 10 miliónov pracovníkov do roku 2030, pričom už bolo vypracovaných viac ako 15 000 programov odbornej prípravy. Okrem toho Komisia na základe aktu o emisne neutrálnom priemysle podporuje začatie činnosti **akadémií zručností** s cieľom rozšíriť výrobu a zavádzanie emisne neutrálnych technológií, ako aj surovín, ktoré sú potrebné pre tieto technológie⁸⁵. Nástroj technickej podpory ďalej pomáha členským štátom pri navrhovaní a vykonávaní štrukturálnych reforiem na podporu zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie obyvateľstva a na zlepšenie zručností mladých ľudí. Mechanizmus podpory talentov⁸⁶ podporuje regióny EÚ postihnuté zrýchleným úbytkom obyvateľstva v produktívnom veku.

Mobilita pracovníkov na jednotnom trhu môže prispieť k zmierneniu nedostatku zručností⁸⁷. Doteraz sa však týkala len relatívne malého počtu pracovníkov v EÚ (3,8 %⁸⁸) a je oveľa rozšírenejšia medzi vysokokvalifikovanými pracovníkmi. Len 14 % MSP v EÚ (v porovnaní s 30 % veľkých firiem) sa pokúsilo prijať zamestnancov z iných členských štátov EÚ⁸⁹. Regulačné alebo administratívne požiadavky často bránia mobilite pracovnej sily, a preto ich treba zjednodušiť. Občania EÚ sa pri sťahovaní za prácou stretávajú s rozdielmi v registračných postupoch miestnych orgánov, ako aj s rozdielmi v prístupe k vnútroštátnym informačným systémom⁹⁰. Miera **uznávania odborných kvalifikácií** na prístup k regulovanému povolaniu v inom členskom štáte je vo veľkej väčšine členských štátov primerane vysoká, ale v niektorých

⁸³ Napríklad vzdelávacie laboratórium pre investovanie do kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy pomáha členským štátom identifikovať politiky, ktoré sú obzvlášť účinné pri podpore základných a pokročilých zručností.

⁸⁴ V programovom období 2021 – 2027 by investície z ESF+ do vzdelávania a zručností mali predstavovať viac ako 42 miliárd EUR (celkový rozpočet), pričom viac ako 15 miliónov EUR by sa malo vyčleniť na vzdelávanie dospelých. Národné plány na využívanie zdrojov ESF+ alebo Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zahŕňajú mnohé činnosti zamerané na rekvalifikáciu pracovnej sily; v prípade približne polovice členských štátov zahŕňajú tieto plány aj opatrenia zamerané na systémy individuálnych vzdelávacích účtov, ktorými sa vykonáva odporúčanie Rady z júna 2022.

⁸⁵ Akadémie zručností vyvíjajú vzdelávacie programy ponúkané poskytovateľom vzdelávania a odbornej prípravy v členských štátoch. Na základe existujúceho modelu v odvetví batérií je cieľom akadémií vyškoliť do troch rokov od ich zriadenia 100 000 študentov. Akadémie kybernetických zručností bude navyše spájať existujúce iniciatívy v oblasti kybernetických zručností a zlepšovať ich koordináciu s cieľom vyplniť medzeru, pokiaľ ide o talenty v oblasti kybernetickej bezpečnosti, [Akadémie kybernetických zručností | Platforma pre digitálne zručnosti a pracovné miesta \(europa.eu\)](#).

⁸⁶ [harnessing-talents-regions_en.pdf \(europa.eu\)](#)

⁸⁷ Európska komisia (2023), Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe.

⁸⁸ [Mobilita pracovnej sily a cezhraničné zosúladzovanie ponúkaných a požadovaných pracovných miest | Prehľad výsledkov jednotného trhu \(europa.eu\)](#). Okrem toho sa zdá, že len 17 % občanov EÚ niekedy žilo [alebo pracovalo v inej krajine, než je ich vlastná](#) [pozri Európska komisia (2022), Eurobarometer 528 „Mobilita v rámci EÚ po pandémie“].

⁸⁹ Európska komisia (2023), Flash Eurobarometer 537 „MSP a nedostatok zručností“.

⁹⁰ Rýchly prieskum Eurobarometra 529 o Európskom roku zručností: Správa o nedostatku zručností, prijímaní zamestnancov a stratégiách udržania zamestnancov v malých a stredných podnikoch.

povolaniach a krajinách pretrvávajú reštriktívne kvalifikačné požiadavky a zdĺhavé postupy⁹¹. S cieľom uľahčiť prilákanie **pracovníkov z tretích krajín** Komisia do balíka opatrení v oblasti mobility zručností a talentov⁹² zaradila odporúčania pre členské štáty, ako uľahčiť uznávanie kvalifikácií štátnych príslušníkov tretích krajín⁹³, a návrh nariadenia o vytvorení okruhu talentov EÚ⁹⁴.

V nadväznosti na samit sociálnych partnerov vo Val Duchesse, ktorý sa konal 31. januára 2024, Komisia v spolupráci so sociálnymi partnermi predloží do jari 2024 akčný plán na riešenie nedostatku pracovnej sily a zručností.

⁹¹ [Prístup k službám a trhom so službami | Prehľad výsledkov jednotného trhu \(europa.eu\)](#).

⁹² Oznámenie o zručnostiach a mobilite talentov, COM(2023) 715.

⁹³ COM(2023) 7700 final.

⁹⁴ COM(2023) 716 final.

Účinnejšie a cielenejšie využívanie finančných prostriedkov EÚ na investície do vzdelávania a zručností na vnútroštátnej úrovni, napríklad s cieľom podporiť opatrenia prijímané v rámci Paktu o zručnostiach a na akadémiách pre emisne neutrálne zručnosti, môže prispieť k dosiahnutiu pokroku pri zosúladzovaní vzdelávania a odbornej prípravy s dopytom po zručnostiach.

Okrem toho by sa mobilita pracovníkov a poskytovateľov služieb mohla uľahčiť prostredníctvom primeraných požiadaviek na prístup k regulovaným povolaniam, plynulejšieho uznávania odborných kvalifikácií a jednoduchších a digitálnejších postupov registrácie pre občanov, ktorí sa sťahujú do iného členského štátu.

9. Obchod a otvorená strategická autonómia

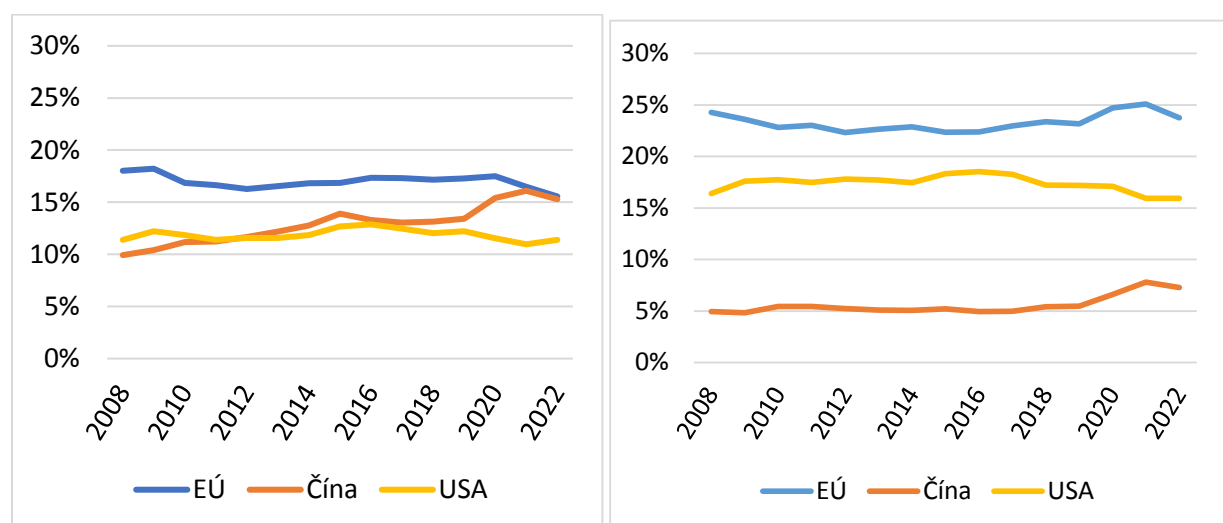
KPI	Opis	Cieľ	Najnovšia hodnota za
KPI 16: Obchod so zvyškom sveta (ako podiel na HDP)	Obchod so zvyškom sveta (ako podiel na HDP)	Zvýšenie	17,6 % v prípade tovaru (2022) 14,8 % v prípade tovaru (2021) 7,7 % v prípade služieb (2022) 6,9 % v prípade služieb (2021)
Kandidátsky KPI 16 a: Vývoz tovaru a služieb ako podiel na dovoze zvyšku sveta	Vývoz tovaru a služieb z EÚ, Spojeného kráľovstva, USA, Japonska a Číny ako príslušné podiely na dovoze zvyšku sveta.	Stabilné alebo zvýšenie	16,2 % v prípade tovaru (2022) 16,4 % v prípade tovaru (2021) 33,1 % v prípade služieb (2022) 35,2 % v prípade služieb (2021)

Obchod je kľúčom k dlhodobej konkurencieschopnosti EÚ. Podporuje efektívnosť, ako aj inovácie a otvára trhy pre hospodárske subjekty z EÚ. EÚ čerpá hospodársku a politickú silu zo svojej pozície najväčšieho obchodníka a investora: je najväčším svetovým vývozcom, keďže na ňu pripadá 16 % svetového vývozu. EÚ podporuje a snaží sa o otvorený obchod založený na pravidlách. Nové riziká spojené so zvýšeným geopolitickým napätím, nekalými obchodnými praktikami a asymetrickými závislosťami viedli EÚ zároveň k tomu, že podnikla nové kroky na podporu diverzifikácie dodávok prostredníctvom upevňovania obchodných a investičných prepojení, ako aj posilňovania výrobných kapacít v kritických oblastiach. EÚ využíva aj svoje nástroje na ochranu obchodu a svoj súbor nástrojov dopĺňa, aby chránila rovnaké podmienky pre podniky z EÚ.

⁹⁵ Ide o údaje, ktoré boli k dispozícii v decembri 2023. V prílohe 1 „Prehľad kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) v oblasti dlhodobej konkurencieschopnosti“ k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2024) 78 sa uvádzajú informácie o dlhodobých trendoch.

Obchod je kľúčom k dlhodobej konkurencieschopnosti EÚ. Obchod s tovarom mimo EÚ predstavoval v roku 2022 18 % HDP EÚ a obchod so službami mimo EÚ predstavoval 8 % HDP EÚ. EÚ je **najväčším svetovým vývozcom** (jej vývoz predstavuje 16 % dovozu všetkých krajín, pričom EÚ je na tom podobne ako Čína a výrazne lepšie ako USA). EÚ dosahuje mimoriadne vysokú výkonnosť v oblasti vývozu služieb (pozri obrázok 5) a špičkových technológií (23 %), hoci tento podiel za posledné desaťročie postupne klesal⁹⁶. EÚ dominuje aj svetovému vývozu vo viacerých výrobných odvetviach, ako sú trhy s chemikáliami a automobilmi (pozri obrázok 6), kde však najnovší vývoj, najmä energetická kríza a rýchly rast Číny na trhoch s čistými technológiami viedli k strate trhového podielu. Kombinácia nútiacich faktorov (vyššie náklady na energiu v EÚ) a stimulačných faktorov (veľmi atraktívne investičné podmienky v tretích krajinách) by v skutočnosti mohla negatívne ovplyvniť investície, ktoré Európa potrebuje na úspešnú zelenú a digitálnu transformáciu.

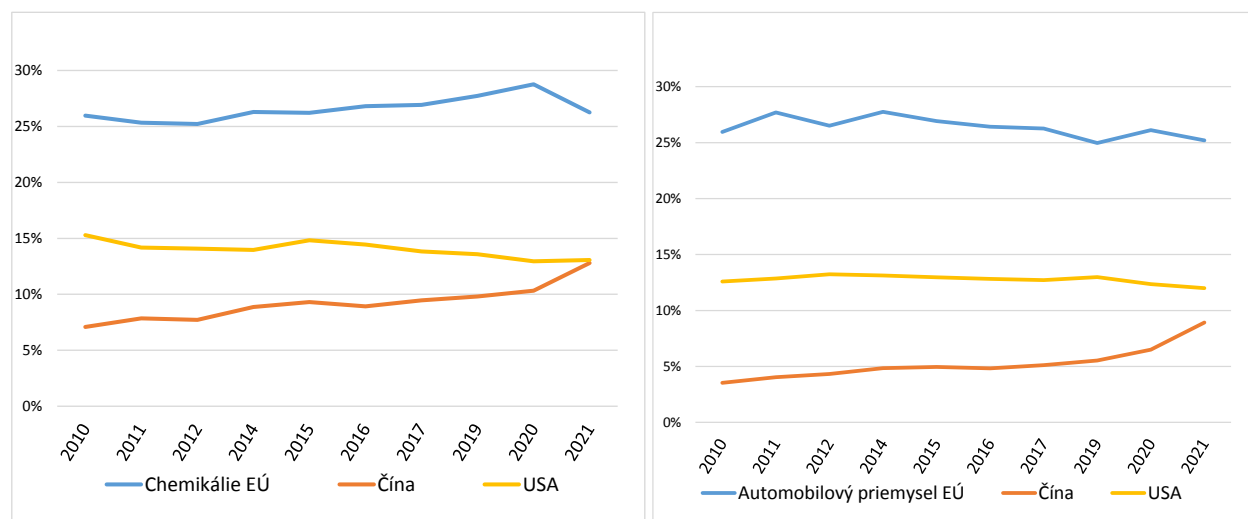
Obrázok 5 : Podiel na svetovom vývoze: spolu (vľavo); služby (vpravo)

Zdroj: Európska komisia na základe Svetovej obchodnej organizácie (WTO)

⁹⁶ [Odolnosť hospodárstva | Prehľad výsledkov jednotného trhu \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/1000000/1/odolnost_hospodarstva_prehľad_výsledkov_jednotného_trhu_europa.eu).

Obrázok 6: Podiel na svetovom vývoze: EÚ, Čína, USA (%): chemikálie (vľavo); automobilový priemysel (vpravo)

Zdroj: Európska komisia na základe WTO

Kríza spôsobená pandemiou COVID-19 a invázia Ruska na Ukrajinu odhalili zraniteľnosť jednotného trhu voči narušeniam dodávateľského reťazca, čo si vyžadovalo prijatie odvážnych opatrení vrátane recipročných opatrení, spoločného nákupu a diverzifikovaných dodávok.⁹⁷ Energetická platforma EÚ zohrávala kľúčovú úlohu pri združovaní dopytu európskych nákupcov a zabezpečovaní dodávok plynu do Európy od medzinárodných výrobcov a dodávateľov. Rovnaká koncepcia by sa mohla použiť ako vzor aj pri organizovaní spoločného nákupu strategických komodít vrátane vodíka a kritických surovín.

Expozícia EÚ voči Číne sa za posledné dve desaťročia zvýšila. Nedávne kontroly vývozu, ktoré Čína zaviedla na výrobky z gália, germánia a umelého grafitu, poukazujú na inherentné riziká spojené s ďalekosiahlou hospodárskou závislosťou od dovozu od jedného dodávateľa z krajín mimo EÚ. Komisia v tejto súvislosti vyvíja a vykonáva svoju stratégiu znižovania rizika vo vzťahu k Číne.

V reakcii na žiadosť Európskej rady z októbra 2020 Komisia identifikovala a začala riešiť **strategické závislosti**⁹⁸ EÚ. Strategické závislosti predstavujú približne 9,2 % celkového dovozu z krajín mimo EÚ, pričom v 40 % identifikovaných prípadov existujú jediné body zlyhania⁹⁹. Kľúčové odvetvia, ako je kozmický priestor a obrana, sú takisto vystavené závislostiam od zahraničia, čo si vyžaduje vyšší stupeň integrácie týchto trhov vo vnútri EÚ.

⁹⁷ [REPowerEU \(europa.eu\)](https://repeurop.eu/).

⁹⁸ Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP; SWD(2021) 352 „Strategické závislosti a kapacity“; SWD(2022) 40 final „Strategické závislosti a kapacity EÚ: druhá fáza hĺbkového preskúmania“; Single Market Economic Papers, č. 14 „[Posilnená metodika monitorovania strategických závislostí a zraniteľností EÚ – Európska komisia](https://ec.europa.eu/economy_finance/posilnenia-metodiky-monitorovania-strategickych-zavislosti-a-zranitelnosti-2022-01-11_en)“ (europa.eu).

⁹⁹ Riziko jediných bodov zlyhania závisí od dvoch vlastností výrobku: 1. existencia centrálného uzla v sieťach svetového obchodu pre tento výrobok a 2. vysoká koncentrácia svetového vývozu v jednej krajine. Výpočet rizika globálneho jediného miesta zlyhania sa získa kombináciou týchto dvoch ukazovateľov. Ďalšie podrobnosti sa nachádzajú na strane 18 dokumentu Single Market Economic Papers č. 14 (odkaz).

Viacero **krajín mimo EÚ** prijalo opatrenia na zníženie vlastnej závislosti a na stimulovanie úverov a investícií do strategických odvetví¹⁰⁰. Čína, ktorá si dopomáha štátnymi dotáciami zvýhodňujúcimi štátne podniky, podpornými programami, vládnyimi usmerňovacími fondmi a obchodnými praktikami, je momentálne na čele trhu s čistými technológiami. Objem investícií ohlásených Čínou presahuje 280 miliárd USD, čo vedie k nadmerným kapacitám a cenovému tlaku, ktoré by mohli ohroziť podnikanie v priemyselných odvetviach v iných krajinách. USA zintenzívnili prostredníctvom zákona o znížení inflácie (Inflation Reduction Act, IRA) svoje úsilie v boji proti zmene klímy. Prístup USA je založený na dotáciách, ktoré podporujú vytvorenie domácej výroby základne emisne neutrálnych technológií. Niektoré prvky zákona o znížení inflácie, najmä pokiaľ ide o diskriminačný obsah, požiadavky na montáž a výrobné dotácie, vyvolali obavy EÚ a ďalších medzinárodných partnerov.¹⁰¹ Napríklad daňové úľavy poskytované na základe zákona o znížení inflácie zvyšujú výhodu z hľadiska nákladov pre domácu výrobu súprav batérií o 25 – 30 % celkových výrobných nákladov¹⁰².

V snahe riešiť takéto výzvy EÚ vypracovala svoj vlastný súbor nástrojov, v ktorom kombinuje úsilie o diverzifikáciu dodávok s posilňovaním domácej kapacity¹⁰³.

Komisia sa naďalej aktívne zasadzuje za ochranu a reformu WTO s cieľom účinnejšie riešiť narušenia hospodárskej súťaže. Nadchádzajúca 13. ministerská konferencia predstavuje v tejto súvislosti významnú príležitosť. Komisia takisto uzavrela dohody o voľnom obchode a dohody o hospodárskom partnerstve, napríklad s Novým Zélandom, Keňou a Čile, a rokuje o ďalších dohodách. V snahe urýchliť priemyselnú spoluprácu EÚ zároveň uzavrela **strategické partnerstvá v oblasti surovín** s Kanadou, Ukrajinou, Kazachstanom, Namíbiou, Argentínou, Čile, Konžskou demokratickou republikou, Zambiou a Grónskom. Tieto partnerstvá uľahčujú priemyselné projekty v oblasti surovín v krajinách mimo EÚ s odberateľmi z EÚ¹⁰⁴ a podporujú rozvoj udržateľných hodnotových reťazcov a kvalitných lokálnych pracovných miest. Partnerstvá s rozvojovými krajinami sa opierajú o širšiu stratégiu EÚ **Global Gateway**. EÚ uzavrela aj štyri **digitálne partnerstvá** s Japonskom, Kóreou, Singapurom a Kanadou, ktoré sa zameriavajú najmä na bezpečné technológie 5G, kybernetickú bezpečnosť, kvantovú výpočtovú techniku a odolnosť odvetvia polovodičov¹⁰⁵. EÚ pracuje aj na záväzných **pravidlách digitálneho obchodu** s kľúčovými partnermi¹⁰⁶.

¹⁰⁰ V prílohe 5 k tomuto oznámeniu sa uvádza prehľad opatrení, ktoré zaviedli kľúčoví medzinárodní partneri na zvýšenie odolnosti [SWD(2024) 78].

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5245.

¹⁰² Deloitte (2023), „Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond“ (Zákon USA o znížení inflácie z pohľadu udržateľnosti a klímy v kontexte pretekov o emisnú neutralitu – ako by mala reagovať priemyselná politika EÚ), s. 11.

¹⁰³ Ide okrem iného aj o úsilie vynakladané v rámci Priemyselného plánu Zelenej dohody vrátane aktu o emisne neutrálnom priemysle, dočasného krízového a transformačného rámca.

¹⁰⁴ Pokiaľ ide napríklad o strategické partnerstvo s Kazachstanom, spoločnosti z EÚ a Kazachstanu nadviazali spoluprácu v oblasti získavania prvkov vzácnych zemín z odpadu pri ťažbe uránu, v oblasti vzdušného geofyzikálneho prieskumu a v oblasti udržateľného spracovávaní dvoch ložísk volfrámu v Kazachstane. V niektorých prípadoch sa na to použili aj finančné prostriedky EÚ a EBRD.

¹⁰⁵ [Digitálne partnerstvá | Formovanie digitálnej budúcnosti Európy \(europa.eu\)](#).

¹⁰⁶ Rokovania s Japonskom boli ukončené a prebiehajú rokovania s Južnou Kóreou a Singapurom.

EÚ okrem svojich nástrojov na ochranu obchodu prijala aj súbor nových nástrojov na ochranu **hospodárskej súťaže za rovnakých podmienok**¹⁰⁷. Komisia konkrétne začala formálne vyšetrovanie subvencií narúšajúcich hospodársku súťaž v prípade batériových elektrických vozidiel dovážaných z Číny¹⁰⁸.

EÚ okrem toho prijala aj Európsku stratégiu hospodárskej bezpečnosti. Komisia reaguje na zistené riziká tým, že navrhuje opatrenia na **podporu** konkurencieschopnosti EÚ, opatrenia na **ochranu** hospodárskej bezpečnosti EÚ a opatrenia na ďalšie posilnenie spolupráce prostredníctvom **partnerstiev** so širokou škálou krajín. Komisia prijala v januári 2024 balík návrhov na vykonávanie tejto stratégie¹⁰⁹.

EÚ by mala vybudovať modernejšiu sieť obchodných dohôd, partnerstiev a aliancií a zároveň pokračovať v práci na posilňovaní mnohostrannej spolupráce a otvoreného obchodu.

Náš vylepšený arzenál nástrojov na ochranu obchodu môže zároveň zvýšiť hospodársku bezpečnosť a odolnosť. EÚ by mala v prípade potreby využiť nástroje na ochranu obchodu na ochranu jednotného trhu a neustále pracovať na vyhodnocovaní a odstraňovaní rizík ohrozujúcich hospodársku bezpečnosť v zložitom prostredí.

Komisia a členské štáty by mali: 1. aktívne monitorovať odolnosť strategických dodávateľských reťazcov a posudzovať riziká uvedené v stratégii hospodárskej bezpečnosti; 2. zosúladiť svoje stratégie pre dodávateľské reťazce a budovať priemyselnú kapacitu v oblastiach strategického významu, pričom by mali využívať synergie koordinovaných opatrení, najmä pomocou Rady pre polovodiče, Rady pre kritické suroviny a platformy Emisne neutrálnej Európy, a 3. podporovať diverzifikáciu prostredníctvom spolupráce medzi priemyselnými aktérmi z Európy a partnerských krajín, pokiaľ ide o projekty súvisiace so surovinovými partnerstvami a digitálnymi partnerstvami zriadenými EÚ.

Záver

V rýchlo sa meniacom a zložitom globálnom geopolitickom kontexte je jednotný trh aj naďalej najsilnejším aktívom EÚ. Toto oznámenie nám pripomína, že jednotný trh nie je definitívnym výdobytkom. Dobré fungovanie jednotného trhu a konkurencieschopnosť našich hospodárstiev závisia od toho, či sa o to budeme spoločnými silami vytrvalo snažiť a či zabezpečíme, aby sa ďalej vyvíjal v súlade s hospodárskou realitou.

EÚ za niekoľko posledných rokov zmodernizovala jednotný trh tak, že zorganizovala svoj digitálny priestor a poskytla podnikom jednotný súbor pravidiel, aby mohli pôsobiť online v celej EÚ. EÚ sa zasadzuje aj za podporu obehovejšieho hospodárstva, pričom sa pre podniky snaží vytvárať podnikateľské príležitosti a spotrebiteľom umožňuje dosahovať úspory.

EÚ sa okrem toho snažila odstraňovať prekážky brániace investíciám. Komisia začala vyvíjať rozhodné kroky smerom k znižovaniu záťaže spojenej s podávaním správ. Nástroje EÚ

¹⁰⁷ EÚ napríklad prijala nariadenie EÚ o zahraničných subvenciách, nariadenie o preverovaní priamych zahraničných investícií, nástroj proti nátlaku, nástroj medzinárodného obstarávania.

¹⁰⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4752.

¹⁰⁹ Nové nástroje na posilnenie hospodárskej bezpečnosti EÚ – Európska komisia (europa.eu).

podporujú investície do zelenej a digitálnej transformácie. Cieľom Paktu o zručnostiach a opatrení na uľahčenie mobility pracovnej sily je reagovať na nedostatok zručností. Nové opatrenia, ako je akt o čipoch, akt o emisne neutrálnom priemysle alebo akt o kritických surovinách, urýchlia výrobné projekty v oblasti technológií budúcnosti a odstránia zraniteľné miesta v dodávateľských reťazcoch.

V tomto oznámení sa identifikujú oblasti, v ktorých je potrebné zachovať a zlepšiť globálnu konkurencieschopnosť EÚ. Konkrétne:

- treba vyvinúť osobitné úsilie zamerané na zlepšenie a zjednodušenie vykonávania dohodnutých pravidiel (okrem iného to znamená, že treba zabrániť gold-platingu) s cieľom uľahčiť obchodovanie a podnikanie v Európe.
- Komisia a členské štáty by mali urýchliť úsilie vyvíjané na riešenie problému s nákladmi na energiu tak, že urýchlia zavádzanie dekarbonizovanej energie a investícií do infraštruktúry vrátane sietí a cezhraničných prepojení.
- Komisia a členské štáty by mali naďalej prioritizovať zavádzanie autentickej a prehĺbenej únie kapitálových trhov s cieľom uľahčiť prístup k súkromnému financovaniu, a v neposlednom rade k rizikovému a venture kapitálu, a umožniť rozširovanie spoločností v Európe.
- Vzhľadom na úspech nástroja Next Generation EU a REPowerEU je potrebné vynaložiť ďalšie verejné investície na zabezpečenie konkurenčnej výhody Európy v kľúčových prioritných oblastiach. Včasná implementácia fondov Únie, ako sú nástroje politiky súdržnosti, môže prispieť k vytváraniu rovnakých podmienok a posilniť regionálnu konvergenciu na jednotnom trhu, a to aj zvýšením investícií do strategických technologických oblastí, na ktoré sa vzťahuje platforma STEP.
- Je potrebné prijať kroky na ďalšie prioritizovanie výskumného úsilia a na posilnenie premietnutia výsledkov výskumu do praktických obchodných aplikácií.
- V neposlednom rade by mala EÚ pokračovať v podporovaní spravodlivého a otvoreného obchodu a v prípade potreby aj vo využívaní nástrojov na ochranu obchodu na ochranu jednotného trhu, aby podnikom EÚ umožnila naďalej prosperovať v digitálnych technológiách, čistých technológiách a iných strategických odvetviach.
- V kontexte širších demografických trendov by sa mala osobitná pozornosť venovať nedostatku zručností a pracovnej sily, najmä prostredníctvom vyvíjania úsilia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ale aj prostredníctvom uľahčovania mobility zručností a talentov v rámci EÚ a do EÚ.

V tejto súvislosti sa v tomto oznámení predstavujú oblasti a smerovania, ktoré sú potrebné na dosiahnutie úspechu v súvislosti s faktormi dohodnutými v dlhodobej stratégii konkurencieschopnosti a na dosiahnutie cieľov stanovených v stratégii a oznámení „30 rokov jednotného trhu“.

Táto diskusia bude pokračovať ďalej a zásadným spôsobom k nej prispeje uverejnenie nadchádzajúcej správy na vysokej úrovni od Enrica Lettu o budúcnosti jednotného trhu, ako aj správy Maria Draghiho o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti.

V očakávaní týchto príspevkov Komisia vyzýva Radu, Európsku radu a Európsky parlament, aby na základe tejto správy diskutovali o súčasnej situácii a vyhlídkach, pokiaľ ide o pokrok na jednotnom trhu a v oblasti konkurencieschopnosti.